

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Jan Izák

Akcionářské dohody o výkonu hlasovacích práv a limity jejich sjednávání

Diplomová práce

Olomouc 2024

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Akcionářské dohody o výkonu hlasovacích práv a limity jejich sjednávání* vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 113 586 znaků včetně mezer.

V Olomouci dne 19. 3. 2024

Izák Jan

Poděkování

Chtěl bych poděkovat doc. Bohumilu Havlovi, Ph.D. za odborné vedení mé diplomové práce, za jeho cenné rady a připomínky. Poděkovat bych chtěl také mé rodině a přátelům za podporu při studiu.

Obsah

Úvod	7
1 Akcionářské dohody.....	8
1.1 Vymezení akcionářských dohod.....	8
1.2 Druhy akcionářských dohod.....	9
1.2.1 Dohody o výkonu hlasovacích práv	9
1.2.2 Dohody o společném podnikání (joint venture agreements).....	9
1.2.3 Investiční dohody	11
1.2.4 Komplexní dohody	12
1.3 Proč uzavírat akcionářské dohody vedle stanov?	13
1.4 Náležitosti akcionářských dohod.....	16
2 Akcionářské dohody o výkonu hlasovacích práv.....	18
2.1 Druhy dohod o výkonu hlasovacích práv	18
2.1.1 Dohoda o sdružení hlasovacích práv (pooling agreements).....	18
2.1.2 Dohoda o zmocnění k výkonu hlasovacích práv (proxy agreements).....	19
2.1.3 Hlasovací trust (voting trust agreement)	20
2.2 Právní povaha dohod o výkonu hlasovacích práv	21
2.3 Následky dohod v podobě jednání ve shodě	23
2.4 Vymahatelnost dohod o výkonu hlasovacích práv	24
3 Limity dohod o výkonu hlasovacích práv	27
3.1 Obecné limity smluvní svobody	27
3.2 Zvláštní korporační limity autonomie vůle	30
3.3 Konkrétní problematická ujednání dohod o výkonu hlasovacích práv	32
3.3.1 Tzv. samoregulační dohody.....	32
3.3.2 Stínový převod akcií.....	33
3.3.3 Obchodování s hlasy.....	34
3.4 Konkrétní veřejnoprávní limity dohod o výkonu hlasovacích práv	35

3.4.1	Limitace kótovaných společností	35
3.4.2	Limitace v bankovníctví	37
4	Akcionářské dohody v anglickém právu.....	38
4.1	Prameny anglického práva korporátního a smluvního	38
4.2	Srovnání akcionářských dohod jako smluv v anglickém právu	38
4.2.1	Proces uzavírání smlouvy	38
4.2.2	Protiplnění (consideration) a forma dohod.....	39
4.3	Vymahatelnost dohod v anglickém právu	40
4.4	Limity akcionářských dohod v anglickém právu	41
4.4.1	Závazek společnosti nevykonávat svou zákonnou pravomoc	41
4.4.2	Jednání akcionáře v rozporu se zájmy společnosti.....	43
4.4.3	Ochrana minoritních akcionářů	44
4.4.4	Povinnost jednat poctivě.....	45
	Závěr.....	46
	Přílohy	49
	Seznam použitých zdrojů.....	50
	Abstrakt	54
	Klíčová slova	54

Seznam použitých zkratek

OZ – Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

ZOK – Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních korporacích

ObčZ 1964 – Zákon č. 40/1964., občanský zákoník

ObchZ – Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

ZPKT – Zákon č. 256/2004 Sb., zákon o podnikání na kapitálovém trhu

ZVR – Zákon č. 304/2013 Sb., zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob

BankZ – Zákon č. 21/1992 Sb., zákon o bankách

AS – akciová společnost

AD – akcionářská dohoda

NS – Nejvyšší soud

NSS – Nejvyšší správní soud

ČNB – Česká národní banka

PO – právnická osoba

Úvod

Diplomová práce je zaměřena na akcionářské dohody, které jsou multifunkčním nástrojem na pomezí práva smluvního a korporátního, pro nastavení vztahů uvnitř obchodní společnosti. Vzhledem k tomu, že oblast akcionářských dohod má příliš široký záběr, zabývá se práce jen určitou výsečí, tedy akcionářskými dohodami o výkonu hlasovacích práv. Předmětem výzkumu byly možnosti a limity dohod o výkonu hlasovacích práv, a to nejen na pozadí českého, ale i anglického práva. Anglické právo totiž představuje kolébku akcionářských dohod. Proto zkoumání anglosaského přístupu může přinést jiný pohled na některé právní otázky a případnou inspiraci.

První kapitola se zaměřuje na některé obecné poznatky týkající akcionářských dohod. V zájmu pochopení jejich praktické využitelnosti, jsou zmíněny některé typické druhy dohod. V souvislosti s možnostmi těchto dohod jsou mimořádně důležité zejména jejich funkce a výhody, kterým je věnována rozsáhlá část první kapitoly. Funkce a výhody dohod jsou stavěny do kontrastu se stanovami společnosti. Druhá kapitola se zabývá již samotnými dohodami o výkonu hlasovacích práv. Ty samotné ovšem mohou být sepsány různými způsoby, a proto jsou také rozděleny podle sledovaného účelu. Kapitola je zakončena úvahami o vymahatelnosti akcionářských dohod. V následující kapitole se práce dostává k limitům akcionářských dohod. Přestože základním východiskem je princip smluvní volnosti, existují meze, které ujednání v akcionářských dohodách nemohou překročit. Poslední kapitola přináší zmiňovanou komparaci s anglickým právem.

Je třeba říct, že od účinnosti nových kodexů soukromého práva, odborné literatury na téma akcionářských dohod značně přibývá, a proto práce mohla být budována na myšlenkách níže citovaných zdrojů, které jsou rozváděny o myšlenky autora diplomové práce. Anglické srovnání představuje výhodu v tom, že je konzistentně vyvíjeno již mnoho let, bez výrazných koncepčních změn. Tomu odpovídá také literatura představující již několikáté vydání monografií, zabývajících se touto problematikou. Po vzoru této literatury je práce doplněna přílohou obsahující akcionářskou dohodu, na kterou práce místy odkazuje ve snaze o praktický pohled na téma akcionářských dohod.

1 Akcionářské dohody

1.1 Vymezení akcionářských dohod

Na začátku je vhodné si vymezit akcionářské dohody. Označení *akcionářská dohoda* vychází z anglického překladu *shareholders' agreement*. Český předklad, ačkoliv je do jisté míry přesný, není úplně ideální. *Shareholder* totiž nemusí znamenat pouze *akcionář*, ale také doslova *držitel podílu*. Z toho důvodu je anglický předklad naprosto univerzální, jelikož se neváže pouze k akciové společnosti, ale i k jiným obchodním společnostem, ve kterých osoby drží svůj podíl. V praxi se lze setkat také s označením: *vedlejší dohody*, *tiché dohody*, apod. Pro účely této práce bude užíván pojem *akcionářské dohody*, nebo zkratka *dohody*, jelikož její závěry budou aplikovány ve vztahu k akciové společnosti. Tyto závěry však často budou přiměřeně aplikovatelné také na jiné kapitálové obchodní společnosti.

Český právní řád akcionářské dohody aktuálně přímo nevymezuje. Tudíž je věcí právní praxe a doktríny, aby si takovou definici našla sama. Tento postup není nijak ojedinělý. Většina právních řádů dohody nedefinuje. Jinak tomu nebylo ani v obchodním zákoníku, který upravoval obchodní a závazkové vztahy¹ před účinností „nového“ občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích. § 186d ObchZ pouze poskytoval demonstrativní výčet takových dohod, které explicitně pod sankcí jejich neplatnosti zakazoval sjednávat. Existenci některých akcionářských dohod však ZOK předpokládá nepřimo.²

Určitou výjimkou mezi právními řády je od 1. 1. 2017 slovenský zákon č. 389/2015 Sb., obchodný zákoník, který dohody mezi společníky vymezuje, jako *písemnou dohodu mezi společníky, kterou si mohou strany dohodnout vzájemná práva a povinnosti vyplývající z jejich účasti na společnosti*.³

Definici akcionářských dohod poskytují Csach s Havlem, když je vymezují jako: „*minimálně dvoustranné právní jednání mezi akcionáři a případně jinými osobami*.“⁴ Jakkoliv by se taková definice mohla zdát příliš obecná, je třeba si uvědomit, že AD si jejich strany mohou ujednat širokou škálu práv a povinností, jak napovídá následující podkapitola. Proto by jakákoliv obsáhlejší definice mohla způsobovat, že nebude dopadat na jakýkoliv druh dohod.

¹ Viz § 1 odst. 1 ObchZ.

² Viz § 78 odst. 2 písm. i) ZOK.

³ Viz § 66c zákona č. 513/1991 Sb., obchodný zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ CSACH, Kristián, HAVEL, Bohumil. In: CSACH, Kristián, a kol. *Akcionářské dohody*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 3.

1.2 Druhy akcionářských dohod

Akcionářské dohody jsou velice univerzální nástroj smluvního práva, který může pokrýt řadu korporátních otázek. Vzhledem k širokému záběru akcionářských dohod, se nabízí uchýlit k určité kategorizaci. Zatímco v českém právním prostředí autoři tendují k členění z hlediska konkrétního obsahu⁵ AD, v anglickém právním prostředí je zvykem zabývat se jimi spíše z pohledu funkčního a kategorizovat je jako nástroje pro konkrétní (spíše až podnikatelské) projekty. Jednotlivé obsahové náležitosti jsou pak přizpůsobeny konkrétnímu projektu. Na dohodách se to projevuje tak, že se v nich nachází některá ujednání, které jsou čistě právní povahy, ale také mnoho takových, které jsou spíše podnikatelské.⁶ Tyto kategorie se však nedají úplně ztotožnit ani oddělit, protože pokud se některá ujednání stanou v praxi typickými, často se z nich následně stane určitý paušalizovaný nástroj, nabývající typizované podoby nebo se z něj dokonce stane zákonný právní institut. Pro účely této práce, jejímž cílem je mj. komparace s anglickým právem, proto budu vycházet z anglického přístupu. Anglická monografie *The law and practice of shareholders' agreements*⁷ rozlišuje AD jako několik praktických nástrojů, pro konkrétní účely. Pro srovnání je vhodné si některé z nich představit.

1.2.1 Dohody o výkonu hlasovacích práv

Tímto druhem dohod se podrobně zabývá následující kapitola.

1.2.2 Dohody o společném podnikání (joint venture agreements)

Spojení dvou a více podnikatelů, kteří sami o sobě postrádají něco z toho druhého, za účelem společného vytvoření unikátního zboží nebo služby. Dohody o společném podnikání neboli tzv. joint venture české ani anglické právo nijak nevymezuje. V českých poměrech můžeme vycházet z definice Štenglové: „*Joint venture je obecně používané označení pro jednorázové sdružení majetku či činnosti několika osob k uskutečnění určitého podnikatelského záměru.*“⁸ V souladu s anglickou literaturou lze souhlasit s tvrzením, která říká, že jde spíše o pojem podnikatelský, než právní.⁹

⁵ Viz kapitola 1.8-1.10 In. CSACH, Kristián, a kol. *Akcionářské dohody*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 34-48.

⁶ FITZGERALD, Sean, CAUFIELD, Geraldine. *Shareholders' agreements*. 8. vydání. London: Sweet & Maxwell, 2020, s. 3.

⁷ REECE, Katherine, RYAN Christopher. *The law and practice of shareholders' agreements*. 5. vydání. London: LexisNexis, 2020, s. 19-30.

⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 318.

⁹ REECE, Katherine, RYAN Christopher. *The law and practice of shareholders' agreements*. 5. vydání. London: LexisNexis, 2020, s. 324

Vytvoření joint venture může být motivováno různými důvody. Nedostatek technologií, které si podnikatelé vzájemně doplní nebo může jít o spojení za účelem dotažení produktu na jiný (zahraniční) trh, kde zase jiná obchodní společnost může poskytnout zázemí a kontakty. Velmi častým důvodem uzavření takovéto dohody bude společné financování projektu. Při financování velkého projektu totiž připadají v úvahu tři cesty, kterými se může společnost vydat. První z nich je dluhové financování. Problém spočívá v tom, že tato cesta není příliš flexibilní. Pokud nějaká finanční instituce podnikateli poskytne peněžní prostředky, samozřejmě je chce po určité době vidět zpátky a nejlépe s co nejvyšším úrokem. Aby docílila svého, bude si klást restriktivní podmínky a vytvářet záruky pro případ, že by projekt selhal. Tyto podmínky a záruky samozřejmě budou zpomalovat cestu k cíli. Přičemž v případě *syndikovaných úvěrů*¹⁰ na rozsáhlé projekty se budou podmínky a záruky jen dále navyšovat. Další z možností je akvizice investora, který bude projekt spolufinancovat. O této možnosti ještě blíže v následující podkapitole. Poslední možností je vytvořit joint venture. Kouzlo spočívá v tom, že podnikatelé, kteří jsou stranami dohody, spojí své zdroje k tomu, aby projekt společně zafinancovali. Jak bylo zmíněno výše, nemusí jít pouze o peněžní zdroje, ale klidně i lidské, technické, apod.

Společnosti se při uzavírání takovéto dohody mohou vydat v zásadě dvěma cestami. Buďto mohou společně založit obchodní společnost (právníckou osobu), pod kterou bude projekt probíhat, *tzv. SPV*.¹¹ Strany často budou vlastnit stejný podíl na této společnosti, ale mohou se samozřejmě dohodnout i jinak například v závislosti na tom, co přispěli. Pokud se strany rozhodnou zůstat pouze u smluvního vztahu, zřejmě bude tato smlouva naplňovat znaky společnosti (smluvní dle § 2716 an. OZ). Výhodou vytvoření obchodní společnosti, je především oddělení majetku. Na společnost může být přenesen veškerý majetek, včetně práv průmyslového vlastnictví, ale také riziko neúspěchu, za které společníci odpovídají jen do výše investice. Smluvní venture může být zase vhodnější pro menší projekty, se kterými se nepojí tak velké riziko. Výhodou je, že se vyhneme dvojímu zdanění korporátních struktur, jelikož příjmy budou danit pouze smluvní strany. V anglickém právu byl v roce 2000 dokonce zaveden institut s omezeným ručením společníků (Limited Liability Partnership),¹² které sice tvoří samostatnou entitu s odděleným majetkem, ale pro daňové účely funguje stejně jako společnost smluvní (p. 10 Limited Liability Partnership act 2000). Tedy nedochází ke dvojímu zdanění.

¹⁰ „V syndikovaném financování jednomu nebo více úvěrovaným poskytuje úvěr několik úvěrujících.“ Cit. z: ČEKALOVÁ, Hana, FELGR, Miloš, VOJTA, Dominik. In: VOJKO, Martin, a kol. *Banking & Finance. Všeobecná praxe*. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 35.

¹¹ SPV neboli Special Purpose Vehicle je, jak název napovídá, společnost založená pro specifický účel.

¹² Limited Liability Partnership Act 2000.

Základními body, které by každá dohoda o společném podnikání měla upravovat jsou: a) jaké práva a povinnosti strany mají (například z jaké části bude projekt financován tou kterou stranou), b) rozdělení zisků, c) záležitosti týkající se převodů akcií (opce, drag-along, tag-along, deadlock doložky), d) obsazování orgánů v SPV, e) zánik účasti a smlouvy (exit doložky).

1.2.3 Investiční dohody

Investiční dohody také spadají spíše do mimoprávní oblasti tzv. *private equity*. Nelze ale zapomínat na to, že se pořád jedná o smlouvy podléhající stejným smluvním principům, jako všechny ostatní. Jedná se o prostředí, ve kterém hlavně profesionální investoři (banky a investiční fondy) investují své peníze do soukromých společností. V americkém prostředí se pak blíže rozlišuje tzv. *venture capital*, který funguje na stejném principu jako *private equity*, ale nacházíme tam spíše rizikovější investice, často do tzv. *start-upů*¹³. Rozdíl oproti dohodám o společném podnikání spočívá v tom, že investora většinou zajímá hlavně zisk a už se tolik nezajímá o to, z čeho plyne.

Jak bylo zmíněno výše v předchozí podkapitole, akvizice investora je způsobem financování. Z pohledu investora je účel dohody stejný jako u finanční instituce při dluhovém financování. Ten rozdíl spočívá v provedení. Finanční instituce poskytne dlužníkovi úvěr a očekává navrácení jistiny a úroků (včetně případných poplatků). Investiční dohody jsou stavěny jinak. Nejčastěji půjde o dohodu mezi akcionáři společnosti, kteří přislíbí investorovi (třetí osobě) podíl (*ekvitu*) na své společnosti výměnou za finance. Ekvitní investor tedy není věřitelem společnosti a neočekává, že by mu peněžní obnos byl vrácen ve formě splátek. Investor se stává společníkem a návratnost investice je závislá na úspěchu společnosti. Čím vyšší bude mít společnost zisky, tím vyšší bude jeho podíl na zisku společnosti. Investice je vždy doprovázena sepsáním investiční akcionářské dohody, která nastaví podmínky akvizice.

Takové dohody je možné stavět buď čistě jako investiční, kdy investor pouze poskytne peníze a o vedení společnosti se dál nezajímá. Často nemá žádné hlasovací práva a pouze čeká na dividendu¹⁴. V některých případech se investor bude chtít podílet také na vedení společnosti v širším slova smyslu. V takovém případě nebude investor usilovat pouze o investiční akcie, ale takové, které obsahují i hlasovací práva a případně také vysílací právo. Součástí této dohody často může být i ujednání o výkonu hlasovacích práv v nějaké formě, pokud si bude chtít pojistit rozhodování o nějaké otázce na valné hromadě (například hlasování o jmenování a odvolávání volených orgánů).

¹³ Začínající společnosti s velkým potenciálem budoucích zisků.

¹⁴ Podíl na zisku.

1.2.4 Komplexní dohody

Akcionářská dohoda se nehodí jen pro účely investic nebo rozsáhlé podnikatelské projekty. Může být také skvělým nástrojem pro zaběhlé funkční společnosti, ve kterých mohou představovat komplex práv a povinností akcionářů pro různé situace v životě společnosti. Dobrým důvodem takovou dohodu uzavřít může být například tzv. rodinný závod. V případě rodinného závodu, ale i u jiných společností si lze představit několik typických ujednání, které mohou zefektivnit fungování těchto společností, a také hlavně předcházet sporům. Pokud zakladatelé chtějí, aby společnost zůstala v jejich rukou, existuje několik možností, jak toho docílit. Zakladatelé si v AD mohou sjednat zákaz převodu akcií na třetí osoby nebo jako mírnější prostředek lze využít opční právo, pro případ prodeje akcií.¹⁵ V takovém případě, pokud by některý ze zakladatelů chtěl své akcie prodat, musel by je nejprve nabídnout ostatním akcionářům. Problematickou otázkou v takových společnostech někdy může být také hlasování na valné hromadě. Často se stává, že akcie společnosti vlastní sudý počet osob s rovnocenným počtem hlasů. Pokud mezi těmito akcionáři vzniknou nějaké spory, může to vést k tzv. *deadlocku*.¹⁶ Ani taková situace není neřešitelná. Nejjednodušší cestou je dohodnout se na tom, kdo v takových situacích bude mít poslední slovo, ale svět vedlejších dohod si našel i jiné klauzule, které problém *deadlocku* řeší.

V souvislosti s hlasovacími právy, se nabízí několik druhů dohod: dohoda o jednotné dividendové politice (viz Příloha č. 1), dohoda o odlišných většinách potřebných pro přijetí rozhodnutí na valné hromadě (kupříkladu potřeba jednomyslnosti v případě prodeje závodu), dohoda o dalším financování společnosti (ať už ve formě ekvitní nebo příplatkové mimo základní kapitál) a mnoho dalších. Ačkoliv si zakladatelé společnosti mohou na počátku myslet, že ve společnosti setrvají navždy, je rozumné myslet i na případný *exit*¹⁷ a na tomto se předem také dohodnout se svými partnery akcionáři. V praxi jsou běžné dohody o tom, že pokud bude některý akcionář takzvaně *exitovat*, bude muset zajistit aby třetí osoba odkoupila podíl také od ostatních akcionářů (tzv. *tag-along klauzule*). Opačným nástrojem je pak tzv. *drag-along klauzule*, která majoritnímu akcionáři zajistí, že pokud bude chtít prodat celou společnost (tedy veškeré akcie všech zúčastněných akcionářů), může po ostatních akcionářích požadovat, aby své akcie také prodali.

¹⁵ Opčním právem se rozumí předkupní právo na akcie.

¹⁶ Deadlock je situace, ve které není možné přijímat rozhodnutí v důsledku rovnému počtu hlasů.

¹⁷ Exitem se rozumí ukončení účasti akcionáře na společnosti (nejčastěji prodejem akcií investorovi).

1.3 Proč uzavírat akcionářské dohody vedle stanov?

Stanovy jsou základním kamenem akciové společnosti. Bez stanov nemůže akciová společnost vzniknout jako samostatná osoba v právu. V případě menších společností často sepsáním stanov, nastavení vnitřních poměrů ve společnosti končí. Pokud ale akcionáři chtějí svůj vztah ke společnosti, ale i mezi sebou více strukturovat, nabízí se jim další možnost, kterou je uzavření akcionářské dohody. Ty se často označují také jako vedlejší dohody resp. extrastatutární (v anglosaském právním prostředí *sideletters*).¹⁸ Výraz extrastatutární vyjadřuje, že taková dohoda není povinnou podmínkou vzniku společnosti.

Stanovy by se daly přirovnat k jakési ústavě společnosti. Stanovy akciovou společnost zakládají a bez nich by společnost nemohla fungovat, stejně jako stát bez své Ústavy. Do stanov zakladatelé vtělují základní parametry jejich společnosti. Některé z těchto náležitostí stanoví zákon jako povinné: obchodní firma, předmět podnikání, výší základního kapitálu, počet akcií, jejich formu, jaká jsou s nimi spojena práva, hlasy spojené s akcemi (§ 250 ZOK). Další náležitosti, vymezené v § 250 odst. 3 ZOK, musí společnost obsahovat jen při jejím založení. Tyto však lze po vzniku společnosti a splnění vkladové povinnosti ze stanov vypustit. Není však pravdou, že by možný obsah stanov byl vyčerpán zákonným výčtem. Naopak i stanovy mohou obsahovat ujednání akcionářů, které zákon nepředpokládá¹⁹. Akcionářské dohody žádný povinný obsah zákonem přikázaný nemají, kromě základních náležitostí, které musí naplnit každá smlouva. AD může být velmi rozsáhlým dokumentem (například v případě joint-venture) a stanovy naopak mohou být velmi strohým (jedno či dvoustránkovým) nejnужnějším textem. Vše ostatní, pro společníky podstatné, se může odehrávat mimo stanovy.²⁰ Dokonce není vyloučeno, aby dohoda obsahovala ujednání, které by ve stanovách neobstálo.²¹ Je totiž třeba vždy zkoumat, jaký účel ta která kogentní norma sleduje. „*Pokud je účelem zákaz, aby určitého výsledku nemohlo být za žádných okolností dosaženo, nebude možné se od tohoto ustanovení odchýlit ani v akcionářské dohodě, aniž by takového ujednání bylo neplatné*“²². Je třeba přihlížet k tomu, že stanovy automaticky zavazují všechny akcionáře, i když pro konkrétní rozhodnutí třeba zrovna nehlasovali. Tohle se o akcionářských dohodách říct nedá. Ve kterých

¹⁸ ČERNÁ, Stanislava. Vedlejší dohody (sideletters) společníků kapitálových společností. *Obchodněprávní revue* [online databáze], 2011, č. 1 [cit. 21. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

¹⁹ ŠTENGLOVÁ, Ivana, ŠUK, Petr. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, s. 586.

²⁰ ČERNÁ, Stanislava. Vedlejší dohody (sideletters) společníků kapitálových společností. *Obchodněprávní revue* [online databáze], 2011, č. 1 [cit. 21. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

²¹ CSACH, Kristián, HAVEL, Bohumil. In: CSACH, Kristián, a kol. *Akcionářské dohody*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 13.

²² Tamtéž.

případech může být akcionářská dohoda neplatná pro rozpor s kogentními normami shrnuli společně Havel, Csach s Lasákem: „rozpor akcionářské dohody s kogentním pravidlem korporálního práva by měl vést k neplatnosti dohody jenom tehdy, vyžaduje-li účel porušeného zákonného pravidla, aby bylo neplatné ne jenom případně zákonu odporující ustanovení stanov, ale také obligální akcionářská dohoda.“²³ Stejně možnosti se nabízí také v anglickém právu, kde se stanovy více vážou na soulad se zákonným korporátním právem.²⁴

Další významnou předností vedlejších dohod, je flexibilní možnost změny dohody. V porovnání s AD, je změna stanov značně formalizovaný a zdlouhavý proces. Oproti tomu změna akcionářské dohody vyžaduje pouze takový proces, který si strany AD opět samy ujednají. Jak ovšem tvrdí Černá: „Nevýhodou na druhé straně je někdy obtížně splnitelná podmínka jednomyslnosti jejich přijetí i změn a zejména pak jejich nepřenositelnost na právní nástupce, jinak řečeno omezenost pouze na jejich účastníky.“²⁵ Povinnost jednomyslnosti se ovšem také dá vyřešit vytvořením hlasovacího systému.

Další z předností AD je jejich diskrétnost. „Současný svět totiž stojí na nesmírném množství nepsaných/tichých dohod.“²⁶ Tato myšlenka z románu *Tichá dohoda* naprosto vystihuje podstatu a jeden ze základních benefitů akcionářských dohod. Při uzavírání smluv totiž strany často mohou mít zájem (obchodní, konkurenční, právní či jiný) na tom, aby se o jejich obsahu nikdo nedozvěděl. Příkladem může být situace, kdy se dva zakládající akcionáři AS dohodnou na tom, že o určité otázky budou hlasovat vždy jednotně. V případě, že by zakladatelé AS chtěli ekválně navýšit svůj kapitál, noví investoři by se o obsahu jejich dohody nemuseli vůbec dozvědět. Odlišná situace by nastala, kdyby si zakladatelé takovou doložku zanesli do stanov. Obsah stanov je totiž povinně uveřejňován ve sbírce listin²⁷, přičemž sbírka listin je každému veřejně přístupná na internetových stránkách *or.justice.cz*. Obsah takové dohody by mohl nové investory od koupě akcií zcela odradit. „Obchodně citlivé nebo příliš komplexní záležitosti tak nejsou zahrnovány do stanov, ale namísto toho se často uzavírají vedlejší dohody tak, aby se o nich 3. strany (investoři, konkurence, zákazníci, zaměstnanci)

²³ HAVEL, Bohumil, CSACH, Kristián, LASÁK, Jan. Glosa k (ne)zakázaným ujednáním akcionářských dohod v českém soukromém akciovém právu ve světle aktuální judikatury. *Právní rozhledy* [online databáze], 2019, č. 17 [cit. 21. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

²⁴ FITZGERALD, Sean, CAUFIELD, Geraldine. *Shareholders' agreements*. 8. vydání London: Sweet & Maxwell, 2020, s. 4.

²⁵ ČERNÁ, Stanislava. Vedlejší dohody (sideletters) společníků kapitálových společností. *Obchodněprávní revue* [online databáze], 2011, č. 1 [cit. 21. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

²⁶ POKORNÁ, Jarmila, LASÁK, Jan a KOTÁSEK, Josef. In: POKORNÁ, Jarmila a kol. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 17.

²⁷ Viz § 66 písm. a) zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.

nedozvěděli.“²⁸ K utajení dohod pomůže také, pokud spory z nich vzniklé nebude rozhodovat soud jako veřejná instituce, ale rozhodčí soud²⁹. Z toho důvodu akcionářské dohody často obsahují rozhodčí doložku pro řešení sporů z akcionářských dohod (viz. Příloha č. 1, čl. 4.1. Rozhodčí doložka).

Dalším důvodem může být jakási exkluzivita. Jakmile se určitá osoba stane akcionářem společnosti, automaticky ze zákona přistupuje ke stanovám, které se pro ni stávají závazné. Akcionářské dohody jsou naopak závazné relativně, tedy zavazují pouze strany této dohody. Stejně tak AD samozřejmě nebude zavazovat ani akciovou společnost, pokud ta sama akcionářskou dohodu neuzavře nebo k ní nepřistoupí. To ovšem naopak může být i nevýhoda ve chvíli, kdy by například jeden z akcionářů prodal svůj majoritní podíl ve společnosti třetí osobě, která by neměla zájem tuto dohodu uzavřít. Stanovami by nově příchozí akcionář samozřejmě vázán byl.

K uzavření akcionářské dohody může vést také ochrana investice. V životě mnoha společností někdy nastane chvíle, kdy je potřeba získat kapitál. Důvody takové potřeby mohou být různé. V době rozvoje informačních technologií se poměrně často stává, že vznikne nějaký *startup*, který vyvine novou technologii. Tento *startup* potřebuje pro svůj vývoj, provoz či růst kapitál. Proto se rozhodne do společnosti přibrat investora, jelikož ve světle banky nebo jiné úvěrové instituce není dostatečně bonitní, tedy je příliš úvěrově rizikový. Akcionářská dohoda zde může posloužit oběma stranám, ať už investorovi, který si prostřednictvím AD může ošetřit, aby zakládající akcionář neprodal zbývající podíl a nezaložil novou společnost, sjednáním konkurenční doložky. Investor si tedy prostřednictvím ujednání obsažených v AD „pojistí“ své investice. Naopak současný akcionář (zakladatel), který do své společnosti investora přijímá, bude mít často opačné zájmy a bude chtít zajistit, aby investor svůj podíl neprodal nějaké cizí osobě.

Posledním, nikoliv však méně důležitým, důvodem pro uzavírání akcionářských dohod je ochrana minoritních akcionářů. „*Pro ty je totiž existence akcionářské dohody velmi často elementárním předpokladem podmiňujícím vůbec jejich kapitálovou investici.*“³⁰ Za minoritního akcionáře považujeme takového, který sice disponuje základními právy spojenými

²⁸ ZAKRZEWSKI, Rafal In: MOCK, Sebastian a kol. *International handbook on shareholders' agreements: regulation, practice and comparative analysis*. Berlin: De Gruyter, 2018, s. 250.

²⁹ ČERNÁ, Stanislava. Vedlejší dohody (sideletters) společníků kapitálových společností. *Obchodněprávní revue* [online databáze], 2011, č. 1 [cit. 21. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

³⁰ HAVEL, Bohumil, CSACH, Kristián, LASÁK, Jan. Glosa k (ne)zakázaným ujednáním akcionářských dohod v českém soukromém akciovém právu ve světle aktuální judikatury. *Právní rozhledy* [online databáze], 2019, č. 17 [cit. 21. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

s držení akcií, ovšem ve srovnání s majoritním akcionářem sám o sobě nemůže rozhodnout o nejzásadnějších otázkách AS.

Ochranu minoritního akcionáře může zajistit ujednání o tom, že k přijetí určitého rozhodnutí na valné hromadě bude vyžadován kvalifikovaný počet hlasů nebo jednomyslnost. Pro minoritní akcionáře je například důležité, aby nedošlo ke „zředění“ jejich akcií při zvyšování základního kapitálu. To je totiž jedna z cest, jak „vypudit“ minoritní akcionáře, pokud nejsou schopni získat dostatek finančních prostředků. Chránit menšinu lze také pomocí tzv. vysílací právo.³¹ Vysílací právo totiž dává akcionáři možnost mít do určité míry kontrolu nad tím, jak je společnost vedena. K uzavření AD mohou minoritní akcionáře motivovat také práva kvalifikovaného akcionáře upravené v § 365 an. ZOK.³² Pokud se minoritní akcionář nachází ve společnosti, která je ovládána jinou osobou, umožňuje mu zákon za podmínek stanovených § 89 ZOK požadovat po ovládající osobě, aby od něj za přiměřenou cenu jeho akcie odkoupila. Ve svém nedávném rozhodnutí se NS vyslovil, že *i porušení uzavřené akcionářské dohody může být – podle okolností případu – důvodem vzniku práva na odkup podle § 89 ZOK.*³³ Doložky chránící minoritní akcionáře lze zanést i do stanov. Hrozí zde však riziko, že většinovým hlasováním později dojde k vypuštění ochranných doložek.³⁴

1.4 Náležitosti akcionářských dohod

V obecném slova smyslu jsou akcionářské dohody smlouvy uzavírané podle § 1724 an. OZ. Český právní řád AD jako typ smlouvy samostatně neupravuje, a proto se bude jednat o smlouvy inominátní, ledaže by obsah dané smlouvy přímo zahrnoval podstatné náležitosti některé ze smluv zákonem upravených.³⁵ K právní povaze dohod o výkonu hlasovacích práv se dále věnuje podkapitola 2.2.

Stranami dohody budou nejčastěji akcionáři určité akciové společnosti. Není však vyloučeno, aby dohoda byla uzavřena i se třetí osobou. Na základě toho, je možné dohody dělit na horizontální, tedy uzavírané výlučně mezi akcionáři, vertikální, jejichž stranou je i samotná společnost a nakonec externí dohody mezi stávajícím akcionářem a třetí osobou.³⁶ Externí

³¹ Vysílací právo dává akcionáři možnost jmenovat člena nebo více členů některého z volených orgánů.

³² JANOŠEK, Vladimír. Dohody o výkonu hlasovacích práv, akcie bez hlasovacích práv, systace hlasovacích práv akcionáře (nejen) na základě ujednání stanov. *Obchodněprávní revue* [online databáze], 2016, č. 4 [cit. 21. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

³³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2022, sp. zn. 27 Cdo 1395/2020.

³⁴ REECE, Katherine, RYAN Christopher. *The law and practice of shareholders' agreements*. 5. vydání. London: LexisNexis, 2020, s. 151.

³⁵ Viz § 1746 odst. 1 a 2

³⁶ ŠPAČKOVÁ, Michala. Akcionářské dohody o výkonu hlasovacího práva a limity jejich sjednávání. *Bulletin advokacie* [online databáze] 2019, č. 7-8 [cit. 21. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

dohodě totiž v obecné rovině nic nebrání.³⁷ Jako externí dohody jsou v praxi nejčastěji uzavírány výše zmiňované investiční dohody. Uzavřením takové dohody se investor samozřejmě ještě nestává akcionářem společnosti. Vzniká pouze relativní závazkový vztah, ze kterého plynou práva a povinnosti uvnitř této smlouvy. Opačně také neplatí, že by s převodem akcií na nového akcionáře přecházely také práva a povinnosti z akcionářské dohody. K tomu je nutné postoupení dohody (§ 1895 OZ).³⁸ Vzhledem k tomu, že každá AS je právnickou osobou, tedy samostatnou entitou, zásadně nic nebrání tomu, aby i společnost byla stranou akcionářské dohody. Nelze však opomíjet určité hranice, ve kterých se může akciová společnost pohybovat. Vedení společnosti zejména nesmí připustit, aby v důsledku takovéto dohody byl porušen zákaz rovného zacházení (§ 244 ZOK). Zvláštní situace nastává, když AD uzavírá člen statutárního nebo kontrolního orgánu AS. Taková dohoda může narážet na řadu problémů. Je třeba si dát pozor na to, aby některé z ujednání nevytvářelo pokyny týkající se obchodního vedení.

Z hlediska obsahu akcionářské dohody si jsou strany oprávněny v rámci smluvní autonomie ujednat cokoliv, k čemu je pustí meze zákona. Typickým předmětem extrastatutárních ujednání podle Černé jsou: „dohody o výkonu hlasovacích práv, obsazení statutárních či kontrolních orgánů, obchodní politika společnosti, předkupní právo k akciím, včetně podmínek a lhůt pro jeho uplatnění, podmínky ukončení účasti ve společnosti (drag-along, tag-along klauzule), podmínky za kterých mohou akcionáři rozhodnout o zrušení společnosti, půjčky poskytované akcionáři a nakonec často také koncernová obchodní politika mezi mateřskou a dceřinými společnostmi.“³⁹

Zákon k platnosti akcionářské dohody nevyžaduje písemnou formu. V praxi však lze očekávat, že v naprosté většině případů, jako písemné uzavírány budou. Zejména s ohledem na profesionalitu stran a související zájem o případné unesení důkazního břemene, pro případ nedodržování sjednaných povinností.

³⁷ Shodně DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan. In: CSACH, Kristián, a kol. *Akcionářské dohody*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 52.

³⁸ Tamtéž, s. 53.

³⁹ ČERNÁ, Stanislava. Vedlejší dohody (sideletters) společníků kapitálových společností. *Obchodněprávní revue* [online databáze], 2011, č. 1 [cit. 21. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

2 Akcionářské dohody o výkonu hlasovacích práv

Předmětem těchto dohod je výkon hlasovacích práv na valné hromadě. Akcionář dohodu může uzavřít s jiným akcionářem nebo může k výkonu hlasovacích práv oprávnit třetí osobu. Dohoda o hlasování může směřovat k některému konkrétnímu rozhodnutí nebo může zahrnovat více otázek, po delší časový úsek. „*Dohoda totiž může být uzavřena jak na dobu určitou, tak i na dobu neurčitou.*“⁴⁰ Povinnost hlasovat určitým způsobem, bude často utvrzena sjednáním smluvní pokuty (viz. Příloha č. 1, čl. 3.1 Sankce). Pokud mají strany zájem na utajení své dohody, budou také sjednávat povinnost mlčenlivosti o jejím obsahu.⁴¹ V některých případech bude dohoda o výkonu hlasovacích práv pouze částí rozsáhlejší akcionářské dohody (typicky *joint venture*). Dědič dohody rozděluje do dvou skupin na: a) dohody o individuálním výkonu hlasovacích práv, v nichž se jedna osoba zavazuje k vykonání hlasovacích práv a b) dohody o společném výkonu hlasovacích práv, v nichž se dvě nebo více osob zavazují vykonávat hlasovací právo sjednaným způsobem.⁴²

2.1 Druhy dohod o výkonu hlasovacích práv

Podle funkce lze dohody o výkonu hlasovacích práv členit následujícím způsobem.

2.1.1 Dohoda o sdružení hlasovacích práv (*pooling agreements*)

Prvním druhem dohod o výkonu hlasovacích práv je dohoda, která v českém jazyce nenalézám ideální překlad. Dalo by se je překládat jako dohody o sdružení hlasovacích práv (*pooling agreements*). *Pooling agreements* jsou jedny z prvních druhů akcionářských dohod, které byly mezi společníky anglických obchodních společností uzavírány. Vznikaly jako výdobytek potřeby chránit minoritní akcionáře. Jejich princip je totiž takový, že se dva nebo více akcionářů dohodnou na tom, že budou o určité otázce hlasovat na valné hromadě jednotně. Tímto akcionáři vytváří jakýsi „bazén“ hlasů (*pool*), díky kterému společně zvládají prosadit některé otázky. Dnes taková dohoda nemusí sloužit pouze jako nástroj ochrany minority. Dohoda se může týkat v podstatě jakékoliv záležitosti, o které se rozhoduje na valné hromadě. Akcionář se v dohodě zavazuje, že své hlasovací právo vykoná určitým způsobem, tedy že bude hlasovat pro nebo proti přijetí usnesení *aktivní dohody*, případně že se hlasování zdrží *pasivní*

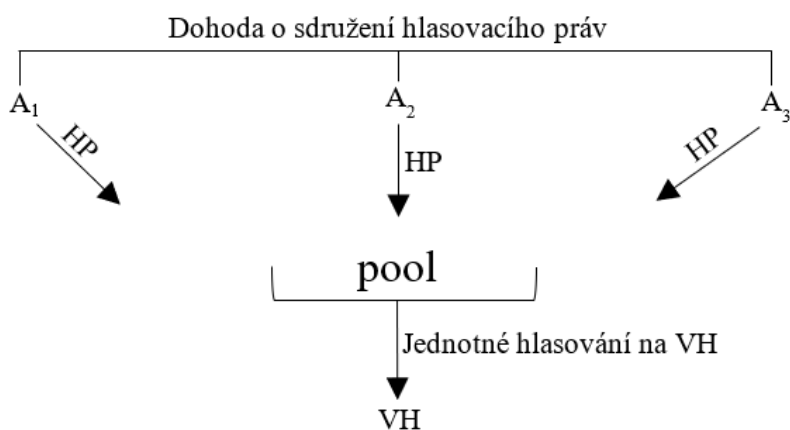
⁴⁰ JANOŠEK, Vladimír. Dohody o výkonu hlasovacích práv, akcie bez hlasovacích práv, systace hlasovacích práv akcionáře (nejen) na základě ujednání stanov. *Obchodněprávní revue* [online databáze], 2016, č. 4 [cit. 21. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

⁴¹ Tamtéž.

⁴² DĚDIČ, Jan. Dohody o společném výkonu hlasovacích práv v akciové společnosti. *Obchodní právo* [online databáze] 1997, č. 4 [cit. 21. října 2023]. Dostupné z: databáze aspi.cz.

dohody.⁴³ Pro názornější představu obsahuje tato práce již zmiňovanou Přílohu č. 1, ve které je příklad dohody o sdružení hlasovacích práv.

Podle Dědičova dělení se bude jednat o dohody o společném výkonu hlasovacích práv, přičemž mohou nabývat podobu aktivní i pasivní dohody. Z hlediska právní kvalifikace takové dohody, se často může jednat o tzv. konsorcium ve smyslu § 2716 an. OZ (k právní povaze dohod blíže v podkapitole č. 2.2).

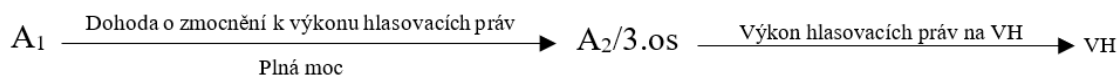

2.1.2 Dohoda o zmocnění k výkonu hlasovacích práv (proxy agreements)

Účel dohody o zmocnění k výkonu hlasovacích práv vyplývá již z jejich označení. Akcionář přenechává výkon svých hlasovacích práv jiné osobě. Touto osobou může být jiný akcionář nebo třetí osoba. Pozor jedná se o dohody, ve kterých dochází ke zmocnění k výkonu hlasovacích práv a nikoliv postoupení hlasovacích práv, protože takové dohody zákon zapovídá (§ 281 odst. 4 ZOK). Motivy, které akcionáře k uzavření takové dohody vedou, mohou být různé. Tento způsob ujednání však často může narážet na některé z limitů smluvní svobody (o tom blíže v další kapitole 4). Příkladem takové dohody je dohoda o správě portfolia akcií a hlasovacích práv s nimi spojenými. Akcionář se v tomto případě chová vyloženě jako investor, který nakupuje akcie s cílem na nich vydělat. K těmto akciím náleží hlasovací práva, na jejichž výkon akcionář (investor) nemá čas. Proto se rozhodne, že výkon těchto práv svěří správci (zmocněnci). V dohodě o zmocnění k výkonu hlasovacích práv pověří správce k tomu, aby se účastnil valných hromad a vykonával za něj hlasovací práva například tak, že bude vždy hlasovat pro rozdělení co nejvyššího podílu na zisku. Správce opravňuje k účasti na valné hromadě § 399 ZOK. Akcionář se totiž valné hromady může účastnit i v zastoupení. Kromě dohody musí akcionář správci udělit také plnou moc v písemné formě. Z plné moci musí

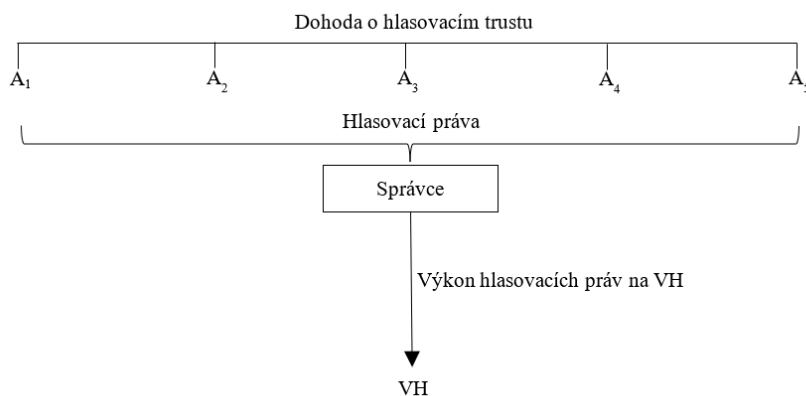
⁴³ DĚDIČ, Jan. Dohody o společném výkonu hlasovacích práv v akciové společnosti. *Obchodní právo* [online databáze] 1997, č. 4 [cit 21. října 2023]. Dostupné z: databáze aspi.cz.

vyplývat, zda byla udělena pro zastoupení na jedné nebo na více valných hromadách. Z hlediska právní kvalifikace obsah dohody o zmocnění k výkonu hlasovacích práv bude naplňovat znaky smlouvy příkazní ve smyslu § 2430 an. OZ, opět s možností aktivní i pasivní dohody.

2.1.3 Hlasovací trust (voting trust agreement)

Poslední z druhů dohod o výkonu hlasovacích práv je vytvoření hlasovacího trustu (*voting trust agreement*). Hlasovací trust představuje smíšený model mezi dohodou o sdružení hlasovacích práv a dohodou o zmocnění k výkonu hlasovacích práv. Hlasovací trusty jsou typické pro americké právo, které pro ně svou legislativou vytváří příznivější prostředí. Zatímco v některých právních rádech je možné hlasovací práva oddělit od akcií a tyto vložit do trustu, v českém právu, ani anglickém takto disponovat s hlasovacími právy možné není. Je třeba si tedy uvědomit, že hlasovací trust nemůže nabývat podoby svěřenského fondu ve smyslu § 1448 an. OZ, jelikož nedochází k vyčlenění majetku. Může tak dojít pouze k obligačnímu přenechání výkonu hlasovacích práv na určitého správce. Rozdíl oproti dohodě o zmocnění k výkonu hlasovacích práv spočívá v tom, že hlasovací trust je konstruován jako nástroj pro společné uplatňování hlasovacích práv více akcionářů. Tito akcionáři hlasovací práva uplatňují sice skrze svého správce, ale jsou dohodnuti na jednotném postupu při hlasování. Nachází se zde tedy také prvek sdružení hlasovacích práv.

2.2 Právní povaha dohod o výkonu hlasovacích práv

V předchozí podkapitole padly zmínky týkající se právní povahy těchto dohod. Výchozím bodem je, že se jedná o smlouvy neupravené. Dohody o výkonu hlasovacích práv však mohou natolik specifické, že při splnění všech podstatných náležitostí, by mohly naplnit znaky některé ze smluv pojmenovaných. Dohody o společném výkonu hlasovacích práv a potažmo také hlasovací trusty by v některých případech mohly naplnit znaky smlouvy o společnosti ve smyslu § 2716 OZ. Uvnitř společnosti s právní subjektivitou tak může vznikat jedna či více společností ve smyslu práva smluvního. Aby nedocházelo k terminologické záměně mezi společnostmi korporátní a smluvní, bude v této práci pro účely společnosti vznikající pouze na bázi smluvní používán pojem *konsorcium*, jak je tento institut hojně označován v podnikatelské praxi.⁴⁴ Vzhledem k právním důsledkům je třeba si vyjasnit, zdali se jedná o konsorcium či „inominát“.

Kdy tedy dohoda o výkonu hlasovacího práva zakládá konsorcium? § 2716 odst. 1 OZ říká: *zaváže-li se smlouvou několik osob sdružit jako společníci za společným účelem činnosti nebo věci, vzniká společnost. Aby byla platně uzavřena smlouva o společnosti, musejí být kumulativně naplněny dva podstatné znaky. 1. musí se najít několik osob a 2. se tyto osoby musejí smlouvou sdružit za společným účelem činnosti nebo věci. Naplněním těchto dvou znaků vzniká konsorcium. Odborná literatura se shoduje na tom, že i k uzavření této smlouvy postačí pouze dvě osoby, přičemž horní hranice ze zákona nevyplývá. Prvním znakem se tak konsorcium nebude lišit od jiných smluv. Otázka, jestli mezi sebou akcionáři uzavřeli smlouvu zákonem upravenou nebo neupravenou tak bude záviset na tom, jestli se tito akcionáři rozhodli sdružit za společným účelem činnosti. Společný účel musí být vymezen ve společenské smlouvě, kterou se konsorcium zakládá. Důvodová zpráva říká, že: „tento společný účel může být jak hospodářský (tedy směřující k výdělku), tak i nevýdělečný.“⁴⁵ V případě dohod o výkonu hlasovacích práv, je nejběžnějším účelem jednotné hlasování na valné hromadě. V literatuře panuje určitá neshoda,⁴⁶ zdali ke vzniku konsorcia postačuje již samotná existence společného účelu dvou a více osob nebo je zapotřebí užší spojení, čili vůle sdružit se, jak vyplývá z dikce zákona v § 2716 odst. 1 OZ. Lokajíček tvrdí, že: „*vůle společníků musí krýt i záměr sdružit se**

⁴⁴ LOKAJÍČEK, Jan. In: PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 2869.

⁴⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., zvláštní část, § 2716.

⁴⁶ LOKAJÍČEK, Jan. In: PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 2869. A opačně v: LASÁK, Jan, ZACH, Tomáš. In: MELZER, Filip. *Občanský zákoník: § 2716-2893: velký komentář*. Praha. C. H. Beck, 2021, s. 7-8.

ve společnosti“⁴⁷ přičemž vychází z rozhodnutí NS, které nám dává závěr, že: „samotná existence společného účelu sledovaného jednotlivými osobami ke vzniku společnosti nepostačuje.“⁴⁸ Lasák se Zachem naopak tento závěr NS formulovaný v poměrech ObčZ 1964 zpochybňují tvrzením, že: „i u společenské smlouvy však platí, že právní kvalifikace určitého jednání nelze založit pouze na subjektivním názoru jeho účastníků, ale i na objektivních prvcích vyjádřených v podstatných náležitostech daného smluvního typu.“⁴⁹

Výše zmiňované rozhodnutí NS bylo vydáno ještě za účinnosti někdejší právní úpravy, kdy se jednalo o tzv. sdružení (§ 829 an. ObčZ 1964). Podstatné prvky této smlouvy se ovšem nelišily od těch dnešních, proto se nedá říct, že by se koncepce konsorcia s přijetím nové právní úpravy změnila. Vzhledem ke změně v označení této smlouvy by se teoreticky dalo usuzovat, že cílem zákonodárce bylo upustit od nutnosti sdružit se v nějakém užším spojení. Tento argument však oslabuje fakt, že v samotném odstavci prvním bylo slovo *sdružit* ponecháno, ačkoliv mohlo být vypuštěno bez nutnosti další úpravy, pokud by nebyl zájem o sdružení. Naopak to vede k závěru, že označení smlouvy bylo pouze otázkou nové terminologie a povinnost užšího spojení je nadále pojmovým znakem konsorcia. Lze souhlasit s názorem, že právní kvalifikace určitého jednání nelze založit pouze na subjektivním názoru jeho účastníků a je třeba vycházet z objektivních prvků vyjádřených v podstatných náležitostech daného smluvního typu. Jedním z objektivních prvků vyjádřených v § 2716 odst. 1 OZ je také povinnost sdružit se jako společníci, proto se tento argument jeví jako nelogický. Můžeme také vycházet z dalších ustanovení OZ týkajících se konsorcia, které svým smyslem napovídají spíše bližší formě sdružení, kdy například vzájemná práva a povinnosti společníků se budou obdobně řídit ustanoveními o spoluvlastnictví (§ 2721 OZ), což je nejužší forma spojení, co se týče práv k určité věci. Lze tedy vycházet z názoru NS, že vůle společníků musí krýt i záměr sdružit se ve společnosti.

S ohledem na výše zmíněné se dá říct, že akcionářské dohody o výkonu hlasovacích práv bude možné v některých případech považovat za konsorcium ve smyslu § 2716 an. OZ. Tento závěr ovšem nelze paušalizovat. Vždy bude otázkou interpretace konkrétní AD, zdali se akcionáři dohodli na sdružení za společným účelem či nikoliv. Při hodnocení této otázky může hrát roli mnoho parametrů. Pokud je ambicí akcionářů dohodnout se na hlasování o jediné otázce na nadcházející valné hromadě, nebude možné hovořit o tom, že vytvořili konsorcium.

⁴⁷ LOKAJÍČEK, Jan. In: PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 2869.

⁴⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 28 Cdo 3158/2010.

⁴⁹ LASÁK, Jan, ZACH, Tomáš. In: MELZER, Filip. *Občanský zákoník: § 2716-2893: velký komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 7.

Pokud se ovšem větší skupina akcionářů dohodne na tom, že v určité otázce (například hlasování o rozdělení zisku) budou na každé valné hromadě hlasovat ve shodě, zavázali se touto smlouvou sdružit jako společníci za společným účelem činnosti (viz. Příloha č. 1)

Je třeba si uvědomit, že pokud takováto dohoda naplní znaky konsorcia, má to pro ni dalekosáhlé důsledky. Smlouva o společnosti upravená v občanském zákoníku má 31 paragrafů. Rozdíl pak spočívá v tom, že pokud se nejedná o konsorcium, vše bude záležet na ujednáních obsažených v AD. Pokud se však jedná o konsorcium, je možné aplikovat dispozitivní ustanovení OZ. Některá z těchto ujednání jsou pro AD v podstatě nevyužitelná, jelikož směřují na jiné typy společností (zejména ta týkající se nakládání s nějakým majetkem).

2.3 Následky dohod v podobě jednání ve shodě

Uzavření dohody o výkonu hlasovacích práv vede k aktivaci domněnky o tom, že strany dohody jednaly ve shodě (§ 78 odst. 2 písm. i) ZOK). Zákon zde tvoří pouze vyvratitelnou domněnku, takže v důsledku pouze procesně přenáší důkazní břemeno na osoby, které takovou dohodu uzavřely, aby prokázaly, že ve skutečnosti nejednaly ve shodě. Platí tedy, že akcionářská dohoda o výkonu hlasovacích práv ještě sama o sobě nezakládá povinnost stran této dohody plnit povinnosti vyplývající z jejich vlivu solidárně (§ 78 odst. 1 věta druhá ZOK). K tomu, aby osoby skutečně jednaly ve shodě, musejí být naplněny podmínky § 78 odst. 1 věta první ZOK, tedy že dvě a více osob nakládají s hlasovacími právy za účelem ovlivnění, ovládání nebo jednotného řízení obchodní korporace. Lze jen souhlasit s Havlem a NS, že implicitním předpokladem aplikace je vzájemné srozumění stran i přesto, že oproti ObchZ byl tento požadavek z textu zákona vypuštěn.⁵⁰ Jak potom uvádí Doležil: „*jednání ve shodě není jednorázové uplatnění vlivu v korporaci. Jeho pojmovým znakem je relativní dlouhodobost a soustavnost.*“⁵¹

Smysl institutu jednání ve shodě pak vyplývá z následku, který z něj plyne, tedy v dlužnické solidaritě. Pokud totiž osoby jednající ve shodě pomocí svého vlivu v obchodní korporaci rozhodujícím významným způsobem ovlivní chování obchodní korporace k její újmě, budou jí muset újmu hradit solidárně (§ 71 odst. 1 ZOK). Pokud by v důsledku takového ovlivnění, obchodní korporace nemohla zcela nebo z části plnit svým věřitelům, budou strany AD solidárně ručit také za tyto dluhy (§ 71 odst. 3 ZOK). K ovlivnění obchodní korporace k její újmě by pak mohlo dojít v případě AD o výkonu hlasovacích právech, ve které by akcionáři

⁵⁰ HAVEL, Bohumil. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, s. 257.

⁵¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2014, sp. zn. 29 Cdo 3577/2012.

zneužili hlasovací právo k újmě akciové společnosti. Příkladem může být situace předestřená v kapitole třetí týkající se povinnosti loajality akcionáře.

2.4 Vymahatelnost dohod o výkonu hlasovacích práv

Co se bude dít, pokud akcionáři uzavřou dohodu o výkonu hlasovacích práv, ale jedna ze stran dohodu poruší? Totiž dokonce i naprosto perfektně napsaná AD může být nakonec předmětem sporů.⁵² Otázka vymahatelnosti těchto dohod je klíčová, jelikož pokud by dohoda nebyla vymahatelná, nemělo by žádný význam ji uzavírat (maximálně symbolický). Je zřejmé, že neplatná dohoda nebude také vymahatelná, jelikož „základním předpokladem úspěšného uplatnění nároku je platnost dohody, o kterou se nárok opírá.“⁵³ Nesmíme zapomínat na to, že pokud bude z hlediska platnosti problematická jen určitá část dohody (konkrétní ujednání) a lze-li tuto část od ostatního obsahu dohody oddělit, bude neplatná jen tato problematická část (§ 576 OZ). Neplatné budou takové dohody, které překračují hranice smluvní autonomie, o kterých pojednává další kapitola.

Strany dohod si často sjednávají smluvní pokutu pro případ, že akcionář poruší povinnost hlasovat v souladu s ujednáním akcionářské dohody. Smluvní pokuta sice přímo nijak nevede k vymožení povinnosti akcionáře hlasovat dohodnutým způsobem, ale má nepřímý psychologický efekt. Smluvní pokuta totiž akcionáře motivuje k tomu, aby hlasoval tak, jak se zavázal, jinak totiž bude sankciován. Vymahatelnost smluvní pokuty už pak není natolik problematická. Tudíž pokud akcionář nebude hlasovat, jak bylo domluveno, alespoň se dočká jiného zadostiučinění (nejčastěji v podobě peněžní sankce). Pokud se strany na sankci nedohodnou nebo si sjednají smluvní pokutu nikoliv čistě paušalizační, není samozřejmě vyloučen ani nárok na náhradu škody v důsledku porušení smlouvy § 2913 OZ. Ujednání o smluvní pokutě ovšem může dosti ulehčit důkazní pozici žalobce, jelikož v praxi může být velice problematické vyčíslit vzniklou škodu a její kauzalitu.⁵⁴ Tyto procesní prostředky však neřeší vynucení přímého splnění povinnosti, ke které se porušitel v dohodě zavázal.⁵⁵

Další z možností, které by akcionář potenciálně mohl využít, je žádat soud o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady AS. Otázkou však je, jestli hlasování v rozporu s akcionářskou dohodou může způsobit neplatnost usnesení valné hromady. Pokud je

⁵² REECE, Katherine, RYAN Christopher. *The law and practice of shareholders' agreements*. 5. vydání. London: LexisNexis, 2020, 601 s. 253.

⁵³ ŠPAČKOVÁ, Michala. Akcionářské dohody o výkonu hlasovacího práva a limity jejich sjednávání. *Bulletin advokacie* [online databáze] 2019, č. 7-8 [cit. 21. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

⁵⁴ PROUZA, Jiří. *Akcionářská dohoda (shareholders' agreement)* [online]. epravo.cz, 18. ledna 2019 [cit. 29. října 2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/akcionarska-dohoda-shareholders-agreement-108734.html>.

⁵⁵ Tamtéž.

akcionářská dohoda uzavřena pouze jako samostatná smlouva, pak působí jen mezi jejími stranami. Samo o sobě pak porušení dohody nemůže způsobit neplatnost usnesení valné hromady. Důvody, za kterých může soud rozhodnout o neplatnosti usnesení totiž jsou: rozpor usnesení s právními předpisy, dobrými mravy nebo stanovami společnosti (§ 428 ZOK). Jak uvádí také Špačková: „*Neplatnost dohody zavazující pouze některé akcionáře by neměla ovlivnit právní postavení osob, jež nejsou jejími kontrahenty.*“⁵⁶ Jiná situace nastává v případě, že by akcionáři takovou dohodu zanesli přímo do stanov společnosti. Pak by hlasování v rozporu s dohodou současně znamenal porušení stanov a byla by zde cesta pro vyslovení neplatnosti takového usnesení.⁵⁷ Špačková také uvažuje nad možností prohlášení usnesení valné hromady za neplatné pro výkon hlasovacího práva v rozporu s dobrými mravy s ohledem na rozsudek Nejvyššího soud č. j. 29 Odo 102/2003 pohledem, že pokud bude AD neplatná pro rozpor s dobrými mravy, mohl by pak i výkon hlasovacích práv na takové dohodě založený být v rozporu s dobrými mravy.⁵⁸ Takový závěr by mohl být problematický a nelze jej paušalizovat. Při zkoumání platnosti obou jednání (smlouvy i usnesení) se sice používá shodného kritéria dobrých mravů, nicméně kategorie dobrých mravů z pohledu platnosti usnesení valné hromady musí být hodnocena jinak. Už jen protože nám k tomu zákon poskytuje výkladové vodítko v § 260 OZ. Porušení dobrých mravů musí způsobit závažné právní následky a nesmí být dán zájem společnosti hodný právní ochrany, který by prohlášení usnesení za neplatné znemožnil. Vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady totiž samo o sobě způsobuje výrazný zásah do vnitřních poměrů společnosti⁵⁹ a musíme tak poměřovat, jestli právní následky způsobené porušením dobrých mravů jsou natolik závažné, aby vyslovení neplatnosti usnesení ospravedlnily. Kromě zájmu akcionáře, který je poškozený v důsledku porušení smlouvy by zde musel být dán i zvláštní zájem společnosti na neplatnosti usnesení.

Žádná z výše uvedených možností přímo nevede ke kýženému výsledku, tedy domožení se takového výkonu hlasovacích práv, na kterém se strany dohodly. K takovému výsledku by mohla vést žaloba na nahrazení projevu vůle akcionáře. Akcionář by se u soudu domáhal, aby strana AD na valné hromadě hlasovala takovým způsobem, který vyplývá z dohody. Problém však spočívá v tom, že strany dohody často nebudou dopředu vědět, jestli druhá strana

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ JANOŠEK, Vladimír. Dohody o výkonu hlasovacích práv, akcie bez hlasovacích práv, sistace hlasovacích práv akcionáře (nejen) na základě ujednání stanov. *Obchodněprávní revue* [online databáze], 2016, č. 4 [cit. 21. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

⁵⁸ ŠPAČKOVÁ, Michala. Akcionářské dohody o výkonu hlasovacího práva a limity jejich sjednávání. *Bulletin advokacie* [online databáze] 2019, č. 7-8 [cit. 21. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

⁵⁹ ŠUK, Petr. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, s. 901.

povinnost hlasovat sjednaným způsobem poruší. Následně proběhne hlasování na valné hromadě, kdy strana poruší svou povinnost. Pokud akcionář žaloval na nahrazení projevu vůle, *rozhodnutí by muselo mít zpětný účinek, aby mohlo zvrátit výsledek hlasování na valné hromadě.*⁶⁰ K možnosti takového postupu se česká doktrína jeví spíše skepticky.⁶¹ Výsledek této otázky nepřineslo ani rozhodnutí Vrchního soudu z roku 2019. Vrchní soud v této věci možnost dovolávat se nahrazení projevu vůle akcionáře nevyvrátil, ale ani nepotvrdil. Soud zde pouze správně tvrdí, že: *„pokud společník nemá povinnost hlasovat určitým způsobem stanovenou právním předpisem, smlouvou či deliktním jednáním, pak žaloba na nahrazení projevu vůle nemůže být úspěšná.“*⁶² Otázkou tedy stále zůstává, jestli v případě existence smlouvy, zde taková možnost je.

Lze tedy akcionářům doporučit, aby si splnění takové povinnosti utvrzovali sjednáním smluvní pokuty. Působí totiž nejen jako případná satisfakce, ale i jako motivace k plnění povinnosti.

⁶⁰ DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan. In: CSACH, Kristián, a kol. *Akcionářské dohody*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 57.

⁶¹ Shodně: JANOŠEK, Vladimír. Dohody o výkonu hlasovacích práv, akcie bez hlasovacích práv, sistace hlasovacích práv akcionáře (nejen) na základě ujednání stanov. *Obchodněprávní revue* [online databáze], 2016, č. 4 [cit. 21. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.;

DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan. In: CSACH, Kristián, a kol. *Akcionářské dohody*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 57; ŠPAČKOVÁ, Michala. *Akcionářské dohody o výkonu hlasovacího práva a limity jejich sjednávání*. *Bulletin advokacie* [online databáze] 2019, č. 7-8 [cit. 21. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

⁶² Rozsudek Vrchního soudu ze dne 10. 7. 2019, sp. zn. 8 Cmo 89/2019.

3 Limity dohod o výkonu hlasovacích práv

3.1 Obecné limity smluvní svobody

Český právní systém je aktuálně založen na ústavní zásadě autonomie vůle. Ta je zdůrazněna jak v prvních člancích Listiny základních práv a svobod (čl. 2 odst. 3), tak i v Ústavě (čl. 2 odst. 4). Zásada říká, že: *každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá*. Tato zásada je pak propůjčena do soukromého práva, které je na principu autonomie vůle a z ní vycházející smluvní svobody založeno. § 1 odst. 2 OZ, říká: *nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona; zakázaná jsou ujednání porušující dobré mravy, veřejný pořádek nebo práva týkající se postavení osob, včetně práv na ochranu osobnosti*. Občanský zákoník tedy říká, že zásadně si osoby mohou v akcionářské dohodě sjednat práva a povinnosti jak chtějí a stejně tak si mohou vybírat smluvní partnery. Ve výše zmíněných případech se od zákona strany smlouvy odchýlit nesmějí, jedná se však o výjimky z pravidla. Současně tím občanský zákoník nastavuje dva druhy pravidel. 1. dispozitivní pravidla, tedy taková, od kterých je možné se odchýlit. To znamená, že pokud si strany smlouvy sjednají práva a povinnosti jinak, než vyplývá ze zákona, platí pro ně tato pravidla přednostně před zákonem. Při absenci ujednání platí dispozitivní pravidla obsažená v zákoně. 2. kogentní pravidla, od kterých není možné se odchýlit. *Obecně však platí, že normy soukromého práva jsou zásadně dispozitivní. Jinak řečeno, strany se mohou při úpravě svých práv a povinností od právních norem soukromého práva odchýlit, jestliže to zákon nezakazuje*.⁶³ Následkem ujednání odchylného od kogentního ustanovení zákona je pak zjednodušeně řečeno neplatnost takového ujednání.

Z toho vyplývá, že existují obecné limity smluvní svobody, které mohou omezit určité ujednání v akcionářské dohodě. *Obecné limity smluvní svobody dopadají na všechna závazková právní jednání bez rozdílu*.⁶⁴ Nejprve takové ujednání může zakázat zákon výslovně. V těchto případech zásadně nevznikají pochybnosti, pokud je dikce zákona jasná, přičemž přímý zákaz může být formulován třemi způsoby: a) slovy *zakazuje se*, b) výslovným stanovením sankce neplatnosti a nakonec c) stanovením toho, že právní jednání je platné za určitých podmínek, je-li výslovně stanoveno.⁶⁵ Vedle přímého zákazu Nejvyšší soud i právní teorie rozeznává také nepřímý zákaz⁶⁶ odchýlení se od zákonné úpravy, který dovozuje z úpravy obsažené v § 580

⁶³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2017, sp. zn. 5719/2016 (č. 152/2018 Sb. rozh. civ.).

⁶⁴ ŠPAČKOVÁ, Michala. Akcionářské dohody o výkonu hlasovacího práva a limity jejich sjednávání. *Bulletin advokacie* [online databáze] 2019, č. 7-8 [cit. 21. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

⁶⁵ PETROV, Jan. In: PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 11.

⁶⁶ Shodně In: MELZER, Filip a kol. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek I, § 1-117*. Praha: Leges, 2013, s. 55.; Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2017, sp. zn. 5719/2016 (č. 152/2018 Sb. rozh. civ.).

OZ. Neplatné bude i takové jednání, které odporuje zákonu, pokud to smysl a účel zákona vyžaduje.⁶⁷ V případě nepřímého zákazu je vždy třeba pátrat po tom, jaký smysl a účel dané ustanovení má, abychom mohli určit, jestli ujednání stran je v rozporu s jeho smyslem a účelem. V dalších případech podle § 1 odst. 2 věta za středníkem OZ, je situace o něco složitější, jelikož zákon k omezení smluvní autonomie používá neurčitých právních pojmů, jako jsou: dobré mravy, veřejný pořádek a práva týkající se postavení osob. Pokud chceme určit, jaké jsou limity ujednání akcionářských dohod, je třeba si uvědomit smysl těchto pojmů.

Prvním limitem jsou dobré mravy. Ještě před účinností nového občanského zákoníku judikatura stanovila, že dobré mravy jsou *souhrn společenských, kulturních a mravních norem, jež v historickém vývoji osvědčují jistou neměnnost, vystihující podstatné historické tendence jsou sdíleny rozhodující částí společnosti, a mají povahu norem základních*.⁶⁸ Jak ale uvádí důvodová zpráva k OZ, dobré mravy nejsou právní normou definovatelné.⁶⁹ Z toho důvodu je třeba vycházet z toho, jak se k určitým případům postaví judikatura a kde najde hranici dobrých mravů. Z jednotlivých soudních rozhodnutí pak můžeme vyvozovat základní body pro určení toho, co jsou dobré mravy, jak v komentáři k občanskému zákoníku činí Petrov: „1. dobré mravy odkazují k základním mravním hodnotám obecně sdíleným ve společnosti, jejichž porušení vyvolává pocity nespravedlnosti značné intenzity, 2. mohou být uplatněny pouze po důkladném zvážení okolností na obou stranách a spíše výjimečně a zdrženlivě, neboť představují výjimku ze zásady autonomie vůle, 3. nemohou být porušeny v důsledku pouhé hospodářské nevýhodnosti nebo vybočení z obvyklé praxe a 4. mohou být podle okolností porušeny i nezaviněným jednáním.“⁷⁰ Je třeba poukázat na to, že dobré mravy se mohou uplatnit i ve vztazích mezi podnikateli (ovšem pouze restriktivně).⁷¹ Je třeba však říct, že pokud je aplikace dobrých mravů ve vztahu mezi nepodnikateli pouze výjimečná, ve vztahu mezi podnikateli pak představuje tzv. prostředek *ultima ratio* a musí být odůvodněn mimořádnými okolnostmi daného případu, jak uvádí Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí.⁷² Pokud jde o to, jaké následky způsobuje porušení dobrých mravů, při aplikaci § 580 OZ zjistíme, že takové ujednání bude absolutně neplatné (není proto zapotřebí, aby daná AD byla v rozporu s jiným konkrétním ustanovením právního řádu), přičemž k takové neplatnosti soud přihlédne i bez návrhu ve smyslu § 588 OZ.

⁶⁷ Tamtéž.

⁶⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 1998, sp. zn. 51/96 (č. 5/2001 Sb. rozh. civ.).

⁶⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., obecná část, § 1.

⁷⁰ PETROV, Jan. In: PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 12.

⁷¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 3. 2021, sp. zn. 23 ICdo 56/2019 (č. 80/2021 Sb. rozh. civ.).

⁷² Tamtéž.

Dalším institutem omezující smluvní autonomii je veřejný pořádek. Stejně jako v případě dobrých mravů se jedná o pojem, který není možné jednoduše definovat. Od dobrých mravů se odlišuje ve dvou podstatných skutečnostech. 1. pokud má být nějaké právní jednání neplatné v důsledku zjevného rozporu s veřejným pořádkem, musí takové právní jednání současně odporovat zákonu (§ 588 OZ). Institut veřejného pořádku tedy samostatně neplatnost právního jednání nezpůsobí. Za druhé veřejný pořádek je na rozdíl od dobrých mravů kategorií právní a nikoliv etickou⁷³ (nevychází čistě z ideálu společenského chování, ale musí mít právní základ). Nejvyšší soud za veřejný pořádek považuje soubor pravidel, na nichž je třeba bezvýhradně trvat, mající původ v samotném právním řádu. Dále zdůrazňuje, že jde o základní hodnotové principy, bez nichž nemůže demokratická společnost fungovat a které jsou základem pro budování právního státu.⁷⁴ Melzer s Téglem uvádějí že: „*veřejný pořádek představuje základní pravidla právního řádu, na kterých je třeba bezvýhradně trvat, tedy taková pravidla, jejichž dodržení nelze ponechat výlučně na iniciativě dotčených jednotlivců.*“⁷⁵ Mezi ustanovení chránící veřejný pořádek se řadí i ustanovení sloužící k ochraně věřitelů, ochraně minoritních společníků a zákaz bezdůvodného zvýhodňování některých společníků.⁷⁶

Poslední obecný limit představuje porušení práv týkajících se postavení osob neboli tzv. statusové otázky. Nejprve je třeba říci, že Nejvyšší soud práva týkající se postavení osob kategorizuje pod normy chránící veřejný pořádek⁷⁷, přičemž tvrdí, že *ne každé odchylení od právní normy chránící veřejný pořádek lze bez dalšího kvalifikovat jako její porušení, resp. jako narušení veřejného pořádku. Zakázána jsou přitom pouze taková ujednání, která odporují smyslu a účelu určité právní normy, bez ohledu na to, zda tímto smyslem a účelem je ochrana veřejného pořádku, dobrých mravů či jiných výslovně nezdůrazněných hodnot.*⁷⁸ Rozsah této kategorie je doktrínou stále diskutovaný. Havel s Piherou prosazují názor, že statusové otázky tvoří pouze uzavřený výčet forem právnických osob, přičemž tvrdí, že české soukromé právo zpravidla dostatečně neodlišuje statusové otázky od jiných případných důvodů neplatnosti autonomní regulace obchodních společností⁷⁹. *V ostatních případech je však nutné posuzovat smysl a účel každé jednotlivé normy, přičemž případný závěr o neplatnosti určitého ujednání musí být odůvodněn narušením jiné hodnoty, než je „status“ právnické osoby.*⁸⁰

⁷³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 8. 2018, sp. zn. 21 Cdo 1012/2016 (č. 95/2019 Sb. rozh. civ.).

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ MELZER, Filip a kol. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek I, § 1-117*. Praha: Leges, 2013, s. 60.

⁷⁶ POKORNÁ, Jarmila a kol. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 16

⁷⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2017, sp. zn. 29 Cdo 387/2016 (č. 10/2019 Sb. rozh. civ.).

⁷⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 6. 2020, sp. zn. 31 ICdo 36/2020 (č. 104/2020 Sb. rozh. civ.).

⁷⁹ HAVEL, Bohumil, PIHERA, Vlastimil. Hranice autonomie vůle v právu obchodních korporací (strukturální úvahy). *Právník* [online databáze] 2022, č. 4 [cit. 27. října 2023]. Dostupné z: databáze ilaw.cas.cz.

⁸⁰ Tamtéž.

3.2 Zvláštní korporální limity autonomie vůle

Korporátní úprava obsažená v zákoně o obchodních korporacích je bezpochyby součástí soukromého práva. Na základě toho lze tvrdit, že vychází podobných principů. Občanský zákoník vychází ze svobody ustavování právnických osob, tedy svobody zakládání a úpravy jejich vnitřních poměrů.⁸¹ Opěrným bodem je tedy opět autonomie vůle osob. Zásadně si tak akcionáři své vnitřní poměry mohou upravit podle svých potřeb (ať už ve stanovách či akcionářské dohodě), ale i na tomto místě nalézáme nějaké limity, které nemůžeme úplně oddělit od těch obecných, jelikož normy soukromého práva se vnitřně prolínají. Korporátní limity proto tvoří jen jakousi zvláštní kategorii limitů v mezích obchodních korporací. Často ovšem budou součástí veřejného pořádku.

Korporátní limity je možné rozdělit na vnější a vnitřní. Vnější limity chrání osoby, které se na korporaci neúčastní a pouze s ní mají nějaký právní vztah (zejména ochrana věřitelů akciové společnosti). Vnitřní limity poté chrání osoby zúčastněné na korporaci (povinnost loajality člena korporace, obecný zákaz nedůvodného zvýhodnění člena korporace, ochrana menšiny neboli zákaz zneužití většiny). Je třeba si uvědomit, že *míra zásahu veřejné moci do autonomie vůle zřizovatelů, respektive akcionářů musí být nižší tehdy, kdy se jejich autonomní právo dotýká jen jejich vztahů, a vyšší tehdy, pokud zasahuje do práv třetích, případně do práv toho, kdo požívá kvalifikované ochrany (minorita)*.⁸² Ve vztahu k akcionářským dohodám lze najít uplatnění spíše pro vnitřní limity, a proto dává smysl si vysvětlit jejich podstatu.

Povinnost loajality člena korporace je obsažena v § 212 OZ tak, že se člen přijetím členství v korporaci zavazuje chovat čestně a zachovávat vnitřní řád této korporace, přičemž vnitřním řádem v případě akciové společnosti se myslí zejména její stanovy. Do vymezení pojmu vnitřní řád by mohla patřit i akcionářská dohoda. To ovšem pouze za předpokladu, že by byla uzavřena mezi všemi členy i samotnou společností. Pokud člen korporace povinnost loajality poruší, může takové jednání vést k povinnosti nahradit újmu, a to *jak korporaci, tak i jinému členovi*.⁸³ Náhrada škody vůči jinému akcionáři, nepřichází v úvahu, pokud vzniku škody šlo zabránit prohlášením neplatnosti usnesení valné hromady.⁸⁴ Pokud jde o povinnost chovat se čestně (tedy poctivě ve smyslu § 6 OZ), vztahuje se tato povinnost jak vůči korporaci

⁸¹ RONOVSKÁ, Kateřina, HAVEL, Bohumil. Kogentnost úpravy právnických osob a její omezení autonomie vůle, nebo vice versa? *Obchodněprávní revue* [online databáze], 2016, č. 2 [cit. 27. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

⁸² HAVEL, Bohumil, PIHERA, Vlastimil. Hranice autonomie vůle v právu obchodních korporací (strukturální úvahy). *Právník* [online databáze] 2022, č. 4 [cit. 27. října 2023]. Dostupné z: databáze ilaw.cas.cz.

⁸³ HRABÁNEK, Dušan. In: PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 283.

⁸⁴ DURAČINSKÁ, Jana. In: CSACH, Kristián a kol. *Korporační spory*. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 343.

samotné, tak jejím ostatním členům.⁸⁵ Povinnost loajality lze rozdělit na dvě úrovně, jak to činí Špačková.⁸⁶ Vertikální úroveň po akcionáři vyžaduje, aby nejednal v rozporu se zájmy AS. Horizontální úroveň se vztahuje k ohleduplnosti a čestnosti vůči ostatním akcionářům. Povinnost loajality v sobě zahrnuje také zákaz zneužití hlasovacích práv člena korporace k újmě celku (§ 212 odst. 2 OZ). Tuto povinnost by mohl porušit například akcionář, který by se třetí osobou (usilující o zbavení se konkurence) uzavřel takovou AD o výkonu hlasovacích práv, na základě které by akcionář svá hlasovací práva zneužil za účelem nevýhodného prodeje závodu (schválení převodu závodu ve smyslu § 421 odst. 2 písm. m) ZOK). Člen korporace je totiž povinen jednat tak, aby byl naplněn cíl a účel této korporace a zdržet se všeho, co by dosažení tohoto cíle bránilo.⁸⁷ Vzhledem k tomu, že k hlavním cílům většiny akciových společností patří dosahování co nejvyšších možných zisků, jejich rozvoj a konkurenceschopnost, bylo by v rozporu s hlavním účelem takovou AS záměrně poškozovat, jestliže by zde nebyl jiný legitimní zájem. Jak uvádí ÚS: povinnost loajality členovi zapovídá úmyslné jednání, které by znemožnilo dosažení cílů korporace.⁸⁸ Na základě takového jednání by se osoby, které prokáží právní zájem (zejména ostatní akcionáři), mohly domáhat rozhodnutí soudu o tom, že k hlasu tohoto akcionáře se nebude přihlížet, jelikož zneužil své hlasovací právo k újmě celku. (§ 212 odst. 2 OZ). Současně by porušení povinnosti loajality nejspíše vedlo k prohlášení usnesení valné hromady AS za neplatné (§ 428 ZOK) a potažmo také k otevření možnosti žalovat na náhradu škody.

Princip rovného zacházení se členy korporace je jednak obecně upravena v § 212 odst. 1 věta druhá OZ tak, že korporace nesmí svého člena bezdůvodně zvýhodňovat ani znevýhodňovat a musí šetřit jeho členská práva i oprávněné zájmy. Důležité je nezapomínat na to, že zákon zapovídá pouze bezdůvodné nerovné zacházení. Je tedy možné si představit situace, kdy korporace učiní nějaké rozhodnutí, které do jisté míry zvýhodní či znevýhodní nějakého člena korporace. Toto rozhodnutí však nebude v rozporu se zákonem a právem na rovné zacházení, pokud zde bude legitimní důvod ospravedlňující vytvořenou nerovnost. Ostatně v některých případech tak činí sám zákon, s ohledem na to, jak silné postavení mají akcionáři.⁸⁹ Zásada rovného zacházení je potom samostatně pro akciové společnosti upravena v § 244 ZOK, kde se říká, že společnost zachází za stejných podmínek se všemi akcionáři stejně.

⁸⁵ Tamtéž.

⁸⁶ ŠPAČKOVÁ, Michala. Akcionářské dohody o výkonu hlasovacího práva a limity jejich sjednávání. *Bulletin advokacie* [online databáze] 2019, č. 7-8 [cit. 27. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

⁸⁷ DVOŘÁK, Tomáš. In: ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník: komentář. Svazek I, (§ 1 až 654)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 651.

⁸⁸ Usnesení Ústavního soudu ze dne 8. prosince 2011, sp. zn. I. ÚS 3168/11.

⁸⁹ § 375 ZOK a úprava tzv. *squeeze-outu*, § 365 ZOK a práva kvalifikovaného akcionáře.

Ani na tomto místě nejde o nějaké paušální rovnostářství, naopak je třeba vždy přihlížet k tomu, zdali se stejné zacházení váže na stejné podmínky.⁹⁰ K porušení zásady rovného zacházení by mohlo vést například uzavření akcionářské dohody, jejíž stranou by byla akciová společnost, ale nikoliv některý z akcionářů. Ovšem jak bylo řečeno výše, zvýhodňující či znevýhodňující zacházení musí být bezdůvodné. Proto pokud by tento akcionář či jejich skupina sami odmítli účastnit se takové dohody, nejednalo by se o nerovné zacházení bez legitimního důvodu.⁹¹ Rovněž porušení zásady rovného zacházení může být důvodem pro prohlášení usnesení valné hromady za neplatné a založit aktivní legitimaci k náhradě škody.⁹²

3.3 Konkrétní problematická ujednání dohod o výkonu hlasovacích práv

3.3.1 Tzv. samoregulační dohody

V rámci vymezení akcionářských dohod již bylo zmíněno, že ObchZ obsahoval výčet tří dohod, na kterých se akcionáři dohodnout nesměli (§ 186d ObchZ⁹³). Takové dohody doktrína označovala jako samoregulační (autoregulační). Samoregulační jsou dohody o výkonu hlasovacích práv, ve kterých se akcionář zaváže vykonávat své hlasovací práva, nikoliv na základě své vlastní vůle, ale podle pokynů orgánu obchodní společnosti. Pro samoregulační dohody je společné, že: „omezují akcionáře disponovat svými hlasy podle vlastního uvážení a přímo či nepřímo jej nutí zpravidla „přítakávat“ rozhodnutí orgánů společnosti či nechat se jinak usměrňovat ať už členy orgánů společnosti, či jinými osobami.“⁹⁴ Vzhledem k tomu, že ZOK na takovou úpravu nenavázal, je třeba polemizovat nad tím, jestli by takové dohody v nové úpravě obstály. Čistě z vůle historického zákonodárce by bylo možné usuzovat, že kdyby chtěl zákonodárce takové dohody ponechat zakázané, mohl stejné ustanovení přenést i do nového zákona. Na druhou stranu taková úvaha by byla příliš zjednodušující, jelikož regulace soukromého práva si prošla rozsáhlou reformou. Zákonodárce se mohl také domnívat, že neplatnost těchto dohod bude dovozena judikaturou v souladu s novými principy soukromého

⁹⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, s. 573.

⁹¹ Shodně: ŠPAČKOVÁ, Michala. Akcionářské dohody o výkonu hlasovacího práva a limity jejich sjednávání. *Bulletin advokacie* [online databáze] 2019, č. 7-8 [cit. 27. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

⁹² LASÁK, Jan. In: LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář. Obecná část (§ 1-302)*. 2. vydání Praha: C. H. Beck, 2022, s. 838.

⁹³ Neplatné jsou dohody, kterými se akcionář zavazuje:

- a) dodržovat při hlasování pokyny společnosti nebo některého z jejích orgánů o tom, jak má hlasovat, nebo
- b) že bude hlasovat pro návrhy předkládané orgány společnosti, nebo
- c) že jako protiplnění za výhody poskytnuté společností uplatní hlasovací právo určitým způsobem nebo že nebude hlasovat.

⁹⁴ ČERNÁ, Stanislava. *Vedlejší dohody (sideletters) společníků kapitálových společností*. *Obchodněprávní revue* [online databáze], 2011, č. 1 [cit. 21. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

práva. Jedním z principů, na kterých byly vybudovány kapitálové obchodní společnosti je princip delegace. Ten funguje tak, že akcionáři se považují spíše za zprostředkovatele kapitálu a obchodní vedení, je delegováno na jiný orgán. Kdybychom například připustili, že by se akcionář zavázal dodržovat při hlasování na valné hromadě pokyny statutárního orgánu, došlo by právě k oné samoregulaci a delegace by vymizela. Na základě toho by pak společnost byla řízena sama sebou.⁹⁵ Pokud se na věc podíváme z jiného úhlu pohledu, ZOK umožňuje i jednočlennou AS nebo společnost, ve které akcionář bude současně členem voleného orgánu. V těchto případech je delegace také narušena. V jednočlenné AS ale také odpadá nutnost ochrany ostatních akcionářů. Samoregulační dohoda by také mohla narážet na rozdílné zacházení s jinými akcionáři, pokud by stranou nebyli všichni akcionáři.

Dědič důkazem o opaku dovozoval, že zákaz sjednávání samoregulačních dohod v § 186d ObchZ se týkal pouze dohod aktivních a nikoliv pasivních.⁹⁶ To by znamenalo, že platná by byla dohoda, ve které by představenstvo udělilo povinnost zdržet se hlasování o nějaké otázce, což by mohlo vést k paralyzaci funkce nejvyššího orgánu.

3.3.2 Stínový převod akcií

Akciová společnost je v zákoně konstruována tak, aby v ní byla zjednodušena obměna vlastnické struktury. Proto je převoditelnost akcií defaultně konstruována jako neomezená. Převoditelnost akcií na majitele nemůže být omezena vůbec (§ 274 odst. 1 ZOK). Vyloučit převoditelnost akcií na jméno stanovami také nelze. Je však možné ji omezit (například podmínit souhlasem orgánu společnosti dle § 271 ZOK). Pokud je omezena převoditelnost akcií, pak nabyvatel akcií nemůže nabýt akcie, dokud tato podmínka nebude splněna. Pokud nabyvatel není vlastníkem akcií, samozřejmě nemůže vykonávat práva s nimi spojená, včetně hlasovacích práv. Někdy se proto akcionáři snaží omezení převoditelnosti obejít právě přes tzv. stínový převod akcií, kterým *akcionář trvale umožní výkon práv spojených s akcií jiné osobě, aniž by se tato osoba stala vlastníkem předmětných akcií.*⁹⁷ Kromě omezení převoditelnosti dochází k obcházení zákazu samostatné převoditelnosti hlasovacích práv.

Stínovým převodem dochází k tomu, že dohoda na druhou stranu převádí výkon práv spojených s akcií. Když akcionář takto převede na třetí osobu veškerá svá práva a umožní jí

⁹⁵ DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan. In: CSACH, Kristián, a kol. *Akcionářské dohody*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 51.

⁹⁶ DĚDIČ, Jan. Dohody o společném výkonu hlasovacích práv v akciové společnosti. *Obchodní právo* [online databáze] 1997, č. 4 [cit. 21. října 2023]. Dostupné z: databáze aspi.cz.

⁹⁷ JANOŠEK, Vladimír. Dohody o výkonu hlasovacích práv, akcie bez hlasovacích práv, sistace hlasovacích práv akcionáře (nejen) na základě ujednání stanov. *Obchodněprávní revue* [online databáze], 2016, č. 4 [cit. 21. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

neomezený výkon těchto práv, prakticky už akcionář vlastní jen prázdnou slupku, i když čistě formálně ji nepřevodl. Praktickým důsledkem může být společnost s několika akcionáři, kterou ovládají třetí osoby, o kterých nemá žádné ponětí ani samotná společnost v důsledku násobných substitucí. Takové jednání lze považovat za obcházení zákona a smlouva, která taková práva třetí osobě zřizuje může být podle okolností neplatná. Stínovým převodem by se kromě předpisů soukromého práva daly obcházet také veřejnoprávní daňové povinnosti k placení daně z převodu akcií, podle zákona o daních z příjmů.⁹⁸ Kromě výše zmíněných zákazů by taková dohoda mohla pravděpodobně narazit také na povinnost loajality člena korporace a s ní spojený zákaz zneužití hlasovacích práv. Shodně s Janoškem lze říci, že ruku v ruce s neplatnou dohodou o výkonu hlasovacích práv obcházející výše jmenované zákazy, by měly být za neplatné prohlášeny také odpovídající plné moci.⁹⁹ Není důvod jejich platnost podržet, pokud směřují ke stejnému účelu, tedy obcházení zákona. Pro otázku neplatnosti bude významné zejména to, kolik práv může třetí osoby vykonávat a jestli je při jejich výkonu nějak omezena. *Důležitou roli bude hrát také časové hledisko.*¹⁰⁰ Lze však říct, že převod výkonu hlasovacích práv bude nejvýznamnější, jelikož díky nim lze ovlivňovat rozhodování o celé společnosti. Na obcházení zákona pak lze usuzovat z několika typických faktorů, které jmenuje Vrchní soud ve vztahu k příkazníkovi, kterému byl umožněn výkon hlasovacích práv: *příkazník byl oprávněn vykonávat akcionářská práva neomezeně dle vlastního uvážení, postoupit získaná práva na třetí osobu nebo možnost ukončit smluvní vztah pod hrozbou vysokých smluvních pokut.*¹⁰¹ Vrchní soud pak s jednáním obcházejícím zákon a stanovy spojuje sankci ve formě zákazu (sistace) výkonu hlasovacích práv na valných hromadách.¹⁰² V důsledku sistace pak může být schválené usnesení prohlášeno za neplatné.

3.3.3 Obchodování s hlasy

Je možné hlasovací práva někomu „prodat“? Slovem prodat v tomto případě není myšlen samostatný převod hlasovacích práv. Takový převod zákon bez dalšího zakazuje. Prodejem hlasovacích práv je zde myšleno, jestli je možné, aby se akcionář zavázal, že bude hlasovat pro nějaké rozhodnutí za úplatu nebo přenesl výkon hlasovacích práv za úplatu na

⁹⁸ Tamtéž a zákon č. 586/1992 Sb., zákon o daních z příjmů.

⁹⁹ JANOŠEK, Vladimír. Dohody o výkonu hlasovacích práv, akcie bez hlasovacích práv, sistace hlasovacích práv akcionáře (nejen) na základě ujednání stanov. *Obchodněprávní revue* [online databáze], 2016, č. 4 [cit. 21. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz. a opačně Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2009, sp. zn. 29 Cdo 558/2009.

¹⁰⁰ JANOŠEK: Dohody o výkonu hlasovacích práv..., kapitola I.9. zneužití dohod k obcházení zákona.

¹⁰¹ Usnesení Vrchního soudu ze dne 22. 11. 2016, sp. zn. 5 Cmo 202/2014.

¹⁰² Tamtéž.

jinou osobu. Špačková tento problém nazývá „kupčení“ s hlasovacími právy.¹⁰³ V tomto případě je opět třeba věc posuzovat případ od případu a rozhodovat se podle okolností. Vrchní soud ještě takové ujednání samo o sobě nepovažuje za neplatné.¹⁰⁴ Důležitou okolností bezpochyby bude, jestli se jedná o horizontální nebo externí AD. Protože s ohledem na povinnost loajality a zákaz zneužití hlasovacích práv je méně problematická dohoda, ve které hlasy „nakupuje“ jiný akcionář, u kterého lze spíše předpokládat, že bude hlasovat v zájmu společnosti a ostatních akcionářů, protože mu to zákon také přikazuje. To však neplatí bez dalšího. Současne nelze tvrdit, že každá úplatná externí dohoda o výkonu hlasovacích práv je neplatná. Například dohoda, na základě které třetí osoba pro akcionáře pouze obhospodařuje portfolio akcií za úplatu, nebude problematická.¹⁰⁵ Zásadní je ptát se, z čí vůle pochází rozhodnutí o tom, jak má být na valné hromadě hlasováno a kdo poskytuje úplatu. Pokud o hlasování rozhoduje osoba, která akcionáři poskytla úplatu, taková dohoda může být neplatná, pokud si třetí osoba ve společnosti prosazovala své zájmy. Narážela by totiž na povinnost loajality člena korporace (§ 212 odst. 1 OZ). Ujednání by samozřejmě mohlo narážet i na problém stínového převodu akcií, ale ne vždy se tyto kategorie musí překrývat.

3.4 Konkrétní veřejnoprávní limity dohod o výkonu hlasovacích práv

3.4.1 Limitace kótovaných společností

Jako jeden z předních důvodů pro uzavírání akcionářských dohod práce uvádí jejich diskrétnost. V případě tzv. veřejně obchodovaných společností neboli společností, jejíž akcie byly přijaty k obchodování na veřejných trzích (tzv. kótované akcie), je výsada diskrétnosti AD upozaděna ve prospěch transparentnosti směrem k investorům. Zákon o podnikání na kapitálovém trhu, který reguluje veřejně obchodované společnosti si úpravou v § 116 an. ZPKT klade za cíl chránit investory a samotný kapitálový trh. Důsledkem je mj. rozsáhlá informační povinnost kótovaných společností (dle ZPKT emitentů), a také oznamovací povinnost některých velkých akcionářů. Nedá se tedy říct, že by úprava přímo limitovala uzavírání AD do takové míry, že by je nebylo možné uzavírat. Úprava však omezuje jednu ze základních funkcí.

Dle ZPKT jsou emitenti povinni nejpozději do 4 měsíců po skočení účetního období, uveřejnit výroční finanční zprávu, jejíž součástí je také výkaz o řízení a správě emitenta. Tento

¹⁰³ ŠPAČKOVÁ, Michala. Akcionářské dohody o výkonu hlasovacího práva a limity jejich sjednávání. *Bulletin advokacie* [online databáze] 2019, č. 7-8 [cit. 27. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

¹⁰⁴ Usnesení Vrchního soudu ze dne 22. 11. 2016, sp. zn. 5 Cmo 202/2014.

¹⁰⁵ ŠPAČKOVÁ, Michala. Akcionářské dohody o výkonu hlasovacího práva a limity jejich sjednávání. *Bulletin advokacie* [online databáze] 2019, č. 7-8 [cit. 27. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

výkaz musí podle § 118 odst. 5 písm. f) ZPKT obsahovat také informace o smlouvách mezi akcionáři, které mohou mít za následek ztížení převoditelnosti akcií. Výroční zpráva se uveřejňuje ve sbírce listin podle § 66 ZVR. Takovou AD by však emitent byl povinen zveřejnit pouze, pokud by dohoda byla emitentovi známa (§ 118 odst. 5 písm. f) in fine). Je zřejmé, že pokud by stranou AD byl také emitent, měl by povinnost tuto smlouvu ve výroční zprávě zveřejňovat. Naopak si lze představit spíše situace, kdy si emitent takových smluv nebude vědom s ohledem na často roztržštěnou strukturu vlastníků kótovaných akcií.

Další povinnost podle ZPKT již nestíhá emitenta, ale akcionáře, kteří dosáhli určité mety v podílu na hlasovacích právech emitenta. Tito akcionáři pak mají podle § 122 odst. 1 ZPKT oznamovací povinnost ve vztahu k emitentovi, a také ČNB. V nedávném rozhodnutí se NSS vyjadřoval k účelu tohoto pravidla, kde uvedl, že: „*oznamovací povinnost podle § 122 odst. 1 ZPKT je zařazena do části deváté zákona, nazvané jako Ochrana kapitálového trhu a investorů. Je tedy nepochybné, že smyslem uvedené oznamovací povinnosti je ochrana fungování kapitálového trhu, konkrétně zajištění takového prostředí, které je v maximální možné míře transparentní a umožňuje subjektům působícím na trhu činit svá investiční rozhodnutí na základě aktuálních a přesných informací o stavu rozložení hlasovacích práv mezi účastníky trhu. Tomu odpovídá také krátká lhůta 4 pracovních dnů.*“¹⁰⁶ Akcionářských dohod se může dotknout § 122 odst. 2 ZPTK, kdy do podílu akcionáře na hlasovacích právech emitenta se započítávají i hlasovací práva osob, které jednájí s tímto akcionářem ve shodě. Přičemž jejich podíly na hlasovacích právech se pak sčítají. Při hodnocení toho, kdo jsou osoby jednájící ve shodě vycházíme z § 78 ZOK,¹⁰⁷ kde v odstavci 2 písm. i) je konstruována vyvratitelná domněnka, že ve shodě jednájí i osoby, které uzavřely dohodu o výkonu hlasovacích práv. Na řádné splnění této povinnosti je třeba si dávat velký pozor. Nesplnění sice nemá za následek neplatnost právního jednání, na základě kterého došlo k nabytí nebo zvýšení účasti na emitentovi (AD), avšak hlasovací práva spojená s takto nabytou účastí nesmějí být vykonávána, a to do doby splnění oznamovací povinnosti (§ 122 odst. 6 ZPKT). Dalo by se říct, že oznámení dohody emitentovi a ČNB nepředstavuje až tak velké narušení diskretnosti. Nesmíme však opomenout odst. 7, podle kterého ČNB následně skutečnosti, které jí byly oznámeny uveřejní ve lhůtě 3 pracovních dnů od doručení oznámení nebo zjištění.

¹⁰⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. února 2021, sp. zn. 1 Afs 418/2020 (č. 4154/2021 Sb. NSS).

¹⁰⁷ Tamtéž.

3.4.2 Limitace v bankovníctví

Bez stabilního bankovníctví ekonomika ve státě nemůže dobře fungovat. Z toho důvodu centrální banka dohlíží na komerční banky, aby si řádně plnily své povinnosti. To s sebou pro banky přináší určitá omezení. Taková omezení se do jisté míry mohou týkat i dohod o výkonu hlasovacích práv. Pokud totiž osoba nebo více osob jednajících ve shodě, budou chtít nabýt kvalifikovanou účast na bance, případně zvýšit tuto účast na 20 %, 30 % až 50 %, nebo se stát osobou ovládající banku, musejí tento záměr centrální bance předem oznámit a získat její souhlas (§ 20 odst. 3 písm. c) BankZ). Institut osob jednajících ve shodě se zde zřejmě bude posuzovat obdobně jako v případě kótovaných společností, tedy podle ZOK. Hranici kvalifikované účasti ve smyslu § 3b odst. 2 písm. b) určuje nařízení Evropského parlamentu a Rady EU. Nařízení stanoví, že kvalifikovanou účastí je přímá nebo nepřímá investice do podniku, která představuje 10 % a více kapitálu či hlasovacích práv, nebo která dává možnost podstatně ovlivňovat řízení tohoto podniku.¹⁰⁸ Když to shrneme, tak pokud budou chtít akcionáři jednat ve shodě, za účelem kvalifikovaného ovládnutí banky a uzavřou proto dohodu o výkonu hlasovacích práv, měli by svůj záměr předem oznámit a získat souhlas ČNB. Důsledkem nesplnění této povinnosti není neplatnost akcionářské dohody, avšak hlasovací práva spojená s takto nabytou kvalifikovanou účastí, nesmějí být vykonávána, a to do doby udělení souhlasu (§ 20 odst. 13 BankZ).

¹⁰⁸ Nařízení Evropského parlamentu a rady 2013/575 ze dne 26. června 2013, o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012 Text s významem pro EHP, Úř. Vest. L 176/1, 27. června 2013, čl. 4 odst. 1. bod 36).

4 Akcionářské dohody v anglickém právu

4.1 Prameny anglického práva korporátního a smluvního

Zatímco korporátní právo obecně v anglickém právu upravují zákony (*statutes*), akcionářské dohody, jako smluvní nástroj, primárně vychází z tzv. *case law*¹⁰⁹. Pro anglické právo, je na rozdíl od kontinentálního práva, typickým rovnocenným pramenem práva soudní rozhodnutí jako tzv. precedent. Precedenty, jako prameny práva v anglosaském prostředí, stojí vedle zákonů. Souhrn těchto precedentů pak vytváří *case law*. Základním pramenem anglického korporátního práva je *Companies Act 2006*, tedy anglický zákon o obchodních společnostech. Úpravu veřejně obchodovaných společností (*public companies*), obsahuje *Services and Markets act 2000*.

4.2 Srovnání akcionářských dohod jako smluv v anglickém právu

Anglické právo smluvní je vybudováno na dlouhodobé tradici, která přináší velkou důvěru. Proto je často používáno, jako rozhodné právo pro mezinárodní obchod. Dlouhodobá tradice je také důvodem vzniku mnoha institutů smluvního práva, které se prosadily do zbytku světa. Jedním z těchto institutů jsou také akcionářské dohody. Pro jejich pochopení je třeba se podívat na odlišnosti smluvního práva jako takového.

4.2.1 Proces uzavírání smlouvy

Stejně jako v českém právu, je základem pro uzavření platné a vymahatelné smlouvy nabídka a její akceptace. To ovšem samo o sobě nestačí. Existuje mnoho situací, ve kterých osoba něco nabízí a druhá to přijímá. Znamená to však, že se vždy bude moci domáhat soudního uložení splnění této povinnosti na druhé straně? Tak tomu samozřejmě není. Například když někdo pozve kamaráda na tenis a on tuto nabídku přijme, ještě to neznamená, že uzavřeli smlouvu a zavázali se k povinnosti hrát tenis. Také podle anglického práva, je totiž zapotřebí, aby úmysl obou stran směřoval k vytvoření právního závazku,¹¹⁰ od kterého lze očekávat, že bude vymožen orgánem veřejné moci pro případ, že jedna strana nebude plnit. V anglickém právu se takový úmysl presumuje pro případ obchodních závazkových vztahů.¹¹¹ Podobnou

¹⁰⁹ FITZGERALD, Sean, CAUFIELD, Geraldine. *Shareholders' agreements*. 8. vydání. London: Sweet & Maxwell, 2020, s. 4.

¹¹⁰ REECE, Katherine, RYAN Christopher. *The law and practice of shareholders' agreements*. 5. vydání. London: LexisNexis, 2020, s. 39. a srov. 1724 OZ.

¹¹¹ Tamtéž.

presumpci ve formě vyvratitelné domněnky nalézáme také v českém právu závazkovém v § 1732 odst. 2 OZ.

4.2.2 Protiplnění (consideration) a forma dohod

Něco, co se v českém právu, ale také v okolních právních řádech nevyskytuje je požadavek protiplnění (*consideration*), jako podstatná náležitost smlouvy. V anglickém právu totiž nemůže vzniknout vymahatelná smlouva, která by nezavazovala obě strany k nějakému plnění, nebo minimálně k příslibu tohoto plnění.¹¹² Například pokud by se dva Britové ústně dohodli na tom, že jeden druhému daruje své auto, tento příslib by nebyl před Britským soudem vymahatelný, ledaže by takové ujednání naplňovalo přísnější formu, která se v anglickém právu označuje jako tzv. *deed*. Nejedná se ale o smlouvu. Tohle ujednání při dodržení formy může být vymahatelné, ale *nikoliv na základě principů anglického smluvního práva*.¹¹³ V obchodních smlouvách, mezi něž někdy bude možné řadit i akcionářské dohody, zásadně nebude problém najít nějaké protiplnění již z povahy věci. Například v dohodě o sdružení hlasovacích práv, protiplnění spočívá ve vzájemné povinnosti všech stran hlasovat tak, jak bylo ujednáno.¹¹⁴ Přesto se v případě akcionářských dohod doporučuje je uzavírat ve zmiňované přísnější formě pro případ, že by vznikly pochybnosti o existenci protiplnění.¹¹⁵ Technické provedení není nijak složité. Při podpisu dohody strana uvede doložku: *executed as deed*. K tomu se doporučuje tuto doložku pro jistotu uvést také na jiných místech dohody.¹¹⁶ Přísnější forma stranám dává jistotu, že dohoda bude vymahatelná i pro případ, že by vznikaly pochybnosti o existenci protiplnění.¹¹⁷

Podstatný je fakt, že protiplnění (až na výjimky) nemusí být adekvátní hodnotě plnění poskytnutého druhou stranou. To lze znázornit také na případu *Thomas v Thomas z roku 1842*, kde soud řekl, že k tomu, aby smlouva byla vymahatelná, *je zapotřebí protiplnění adekvátní právně, nikoliv ekonomicky*.¹¹⁸

¹¹² srov. Česká úprava darovací smlouvy v § 2055 an. OZ.

¹¹³ GOODE, Roy, MCKENDRICK, Ewan. *Goode and McKendrick on commercial law*. London: LexisNexis, 2020, s. 85.

¹¹⁴ KRÜGER, Stephen. Corporate Pooling agreements and restriction-of-Directors Agreements. *Common Law World Review* [online], 1981, č. 10, s. 73 - 104 [cit. 27. října 2023]. Dostupné z: https://heinonline.org/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/comlwr10&div=13&start_page=73&collection=journals&set_as_cursor=1&men_tab=srchresults#.

¹¹⁵ REECE, Katherine, RYAN Christopher. *The law and practice of shareholders' agreements*. 5. vydání. London: LexisNexis, 2020, s. 38.

¹¹⁶ Tamtéž.

¹¹⁷ FITZGERALD, Sean, CAUFIELD, Geraldine. *Shareholders' agreements*. 8. vydání. London: Sweet & Maxwell, 2020, s. 5.

¹¹⁸ *Thomas v Thomas* – (1842) [online]. [lawteacher.net](https://www.lawteacher.net/cases/thomas-v-thomas.php#citethis), 28. září 2021 [cit. 27. října 2023]. Dostupné z: <https://www.lawteacher.net/cases/thomas-v-thomas.php#citethis>.

4.3 Vymahatelnost dohod v anglickém právu

Vymahatelnost dohod se řídí obecnými smluvními pravidly anglického práva. Při porušení AD se tak akcionář může dočkat stejných nároků (*remedies*), jako při porušení jiné smlouvy. Nároky mohou vznikat i pokud strana porušení smlouvy nezavinila, protože podobně jako v českém právu, je smluvní odpovědnost v anglickém právu objektivní.¹¹⁹ Možností, které druhá strana má, se nabízí několik: a) odstoupení od smlouvy nebo její vypovězení, b) žaloba na náhradu škody (*damages*), c) žaloba na splnění povinnosti ze smlouvy (*specific performance*), d) žaloba na zdržení se jednání porušující smlouvu (*injunction*).¹²⁰

Primárním cílem náhrady škody, je dostat poškozenou stranu do takové pozice, ve které by byla, kdyby k porušení smlouvy nedošlo.¹²¹ Mezi porušením smlouvy a vznikem škody musí být příčinná souvislost, aby byla škoda nahraditelná. Problematickou otázkou bude vždy vyčíslení samotné škody.¹²² Proto je také lepším řešením sjednání smluvní pokuty.

Žaloba na splnění povinnosti ze smlouvy, představuje tzv. prostředek nápravy založený na spravedlnosti (*equitable remedy*). To znamená, že úspěch této žaloby je ponechán na uvážení soudu.¹²³ Pro účely vymožení splnění povinnosti z dohody o výkonu hlasovacích práv, zřejmě není tato žaloba použitelná. Obecně se totiž užívá zejména v oblasti realitního práva a *uděluje se v případech prodeje pozemků*.¹²⁴ Další problém je, že anglické soudy žalobě na splnění povinnosti ze smlouvy nevyhoví, pokud je zde prostor pro udělení práva na náhradu škody.¹²⁵

Pokud strana dohody porušuje povinnost zdržet se hlasování na valné hromadě nebo naopak hlasovat pro či proti určitému rozhodnutí, přichází v úvahu druhý ekviventní prostředek nápravy ve formě žaloby na zdržení se jednání porušující smlouvu (*injunction*). Touto žalobou je možné se domáhat dodržení povinnosti zdržet se hlasování na valné hromadě, jak bylo vysloveno v případě *Greenwell v Porter z roku 1902*.¹²⁶

¹¹⁹ REECE, Katherine, RYAN Christopher. *The law and practice of shareholders' agreements*. 5. vydání. London: LexisNexis, 2020, s. 254

¹²⁰ Tamtéž.

¹²¹ Tamtéž, s. 255.

¹²² Tamtéž, s. 256.

¹²³ Tamtéž, s. 257.

¹²⁴ GOODE, Roy, MCKENDRICK, Ewan. *Goode and McKendrick on commercial law*. London: LexisNexis, 2020, s. 145.

¹²⁵ REECE, RYAN. *The law and practice of shareholders' agreements*. s. 258.

¹²⁶ ŠULEKOVÁ, Žofia. In: CSACH, Kristián, a kol. *Akcionářské dohody*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 262.

4.4 Limity akcionářských dohod v anglickém právu

Anglické smluvní právo, stejně jako dnes i to české, je založeno na principu smluvní autonomie. Z toho vyplývá, že osoba, ať už fyzická nebo právnická, si může na základě své svobodné vůle vybrat svého smluvního partnera, předmět smlouvy a taky konkrétní práva a povinnosti. Jak už to tak ale bývá, každý princip si najde svou výjimku. A stejně tak i v případě akcionářských dohod sjednávaných na pozadí anglického práva se lze setkat s tím, že taková dohoda bude nevyžaditelná. Problém s vyžaditelností těchto dohod obecně vzato může nastat pro případ, že by akcionářská dohoda byla v rozporu se stanovami společnosti, zákonným právem nebo *case law*.¹²⁷

4.4.1 Závazek společnosti nevykonávat svou zákonnou pravomoc

Jedním z nejzásadnějších rozhodnutí, týkající se nejen dohod o výkonu hlasovacích práv, ale akcionářských dohod obecně, bylo rozhodnutí *Russel v Northern Bank Development z roku 1992*.¹²⁸ Jednalo se o věc, ve které pan *Russel* (akcionář společnosti *Tyrone Brick Limited* – dále jen „TBL“) uzavřel společně s dalšími akcionáři dohodu, ve které se zavázali, že ve společnosti nebude měněn základní kapitál, bez písemného souhlasu všech stran. Stranou této dohody byla také samotná společnost TBL. Následně představenstvo společnosti TBL rozeslalo pozvánku na mimořádnou valnou hromadu, na které se měla projednávat otázka navýšení základního kapitálu společnosti. Pan *Russel* podal k soudu návrh na vydání soudního příkazu (*injunction*), na základě kterého se akcionáři (včetně společnosti TBL) měli zdržet hlasování ve prospěch zvýšení základního kapitálu. Jinak by totiž došlo k porušení výše zmíněné dohody. Konečné rozhodnutí v této věci stanovilo základní princip fungování akcionářských dohod, ale také jejich limity.

Základním principem je nutnost odlišovat stanovy společnosti a akcionářské dohody, které působí samostatně a odděleně. Požadavek souhlasu všech stran AD, pro možnost rozhodnutí o zvýšení základního kapitálu, byl označen jako relativně neplatný a tudíž nevyžaditelný, jelikož příliš omezoval zákonnou působnost orgánu společnosti. Stejně tak by ujednání nebylo možné vymáhat, kdyby bylo obsaženo ve stanovách. Důležité však je, že předmětné ujednání sice nebylo vyžaditelné vůči společnosti, ale není vyloučeno se ho domáhat vůči ostatním akcionářům, kteří se k němu zavázali. Tedy závazek, který v tomto

¹²⁷ Tamtéž, s. 27.

¹²⁸ FERRAN, Eillis. The decision of the House of Lords in *Russell v. Northern Bank Development Corporation Limited*. The Cambridge Law Journal [online databáze], 1994, č. 53 [cit. 27. října 2023]. Dostupné z: databáze www.jstor.org.

případě znamenal nehlasovat pro rozhodnutí o navýšení základního kapitálu, je mezi akcionáři platný a vymahatelný. Hlavní východisko rozhodnutí je, že akcionáři společnosti si mezi sebou mohou v anglickém právu ujednat i takovou dohodu, která zasahuje do otázek zákonné působnosti orgánu společnosti (jako je otázka rozhodnutí o navýšení základního kapitálu). Pokud bude stranou dohody i samotná společnost, ujednání bude neplatné a nevymahatelné jen ve vztahu k ní, nikoliv však mezi akcionáři.

Lze si klást otázku, jak by se ke stejné situaci postavily české soud. Z anglického přístupu vyplývá, že předmětné ujednání bylo neplatné jen ve vztahu k jedné ze stran akcionářské dohody. Je tedy otázkou, jestli úprava obsažená v § 574 an. OZ stejný závěr umožňuje. Z občanského zákoníku jasně vyplývá pravidlo zachovávající platnost oddělitelné části právního jednání, za podmínek stanovených v § 576 OZ. Z jazykového vyjádření této normy však vyplývá pouze možnost obsahového rozdělení právního jednání. To by prakticky znamenalo, že akcionářská dohoda z případu *Russel* by zůstala platná a jako neplatné by bylo odděleno ujednání týkající se zvýšení základního kapitálu ve vztahu ke všem stranám dohody. Anglické právo ale šlo dál a stanovilo neplatnost konkrétního ujednání jen a pouze s účinky pro konkrétní osobu, protože takové ujednání omezovalo zákonnou pravomoc společnosti TBL. Do práv akcionářů takové ujednání nijak nezasahovalo. Neplatnost právního jednání způsobuje, že právní jednání nevyvolává právní následky. Pokud bychom řekli, že určité ujednání je z hlediska jeho platnosti problematické jenom z toho důvodu, že zasahuje do práv určité osoby a tento zásah (a s tím i neplatnost) by odpadl, pokud by se tato osoba dohody neúčastnila, dává dobrý smysl, aby problematické ujednání nepůsobilo své následky jen ve vztahu k této osobě. Kdybychom takovou situaci domysleli do důsledku, pokud by neplatnost ujednání vždy působila následky vůči všem stranám dohody, přestože ujednání v takové podobě by neplatnost nezpůsobovalo, kdyby stranou dohody nebyla také společnost, vedlo by to k nutnosti uzavřít zvlášť dohodu pouze mezi akcionáři a pro ostatní účely další dohodu, kterou by byla strana i společnost. Takový závěr nedává smysl ekonomický, ani teleologický s ohledem na zásadu *in favorem negotii*. Z toho se dá vyvodit obecný závěr, pro účely vícestranných smluv. Pokud vícestranné smlouvy obsahují ujednání, jehož neplatnost je stanovena na ochranu zájmů jediné osoby, měla by neplatnost ujednání působit následky jen ve vztahu k této osobě.

Tento závěr ovšem ještě neřeší, jestli změna výše základního kapitálu akciové společnosti může být předmětem dohody vůbec. Otázka změny výše základního kapitálu obecně patří do působnosti valné hromady akciové společnosti (§ 421 odst. 2 písm. b) ZOK). Nejvyšší soud se ve svém stanovisku obecně vyjádřil, že mezi statusové otázky obchodních

korporací patří mj. také působnost orgánů obchodních korporací.¹²⁹ Pokud by tomu tak bylo, ani to, ve světle pozdější judikatury,¹³⁰ ještě samo o sobě neznamená, že každé odchylení se od právní normy chránící veřejný pořádek, lze bez dalšího kvalifikovat jako její porušení. Pořád je zapotřebí zkoumat smysl a účel dané normy a až na základě toho vyhodnotit případnou neplatnost odchylného ujednání. Ve vztahu mezi akcionáři společnosti vede dohoda o nezvyšování základního kapitálu pouze k tomu, že akcionáři na valné hromadě nebudou hlasovat pro zvýšení základního kapitálu a nezdá se nijak problematická, ledaže by akcionáře k uzavření dohody vedl nepoctivý záměr, ve formě zneužití hlasovacích práv. Pro samotnou společnost může být otázka zvýšení základního kapitálu klíčová někdy i pro další životaschopnost společnosti. Proto by ujednání, kterým se i společnost zavázala nezvyšovat svůj základní kapitál mělo vést k neplatnosti. S ohledem na výše uvedené závěry, by neplatnost měla působit právní následky jen ve vztahu ke společnosti.

4.4.2 Jednání akcionáře v rozporu se zájmy společnosti

I v anglickém právu je základem, že akcionář je v zásadě oprávněn vykonávat svá hlasovací práva na základě svého uvážení a ve svůj prospěch. Předním rozhodnutím, zakládající tento princip je *Pender v Lushington* (1877) ve kterém odvolací soud stanovil, že *hlasovací práva jsou součástí majetkového práva akcionáře a na základě toho je může vykonávat klidně i čistě ve svůj prospěch.*¹³¹ *Akcionáři totiž nejsou statutárním orgánem, který působí jako zmocněnec společnosti a tudíž vůči ní nemá fiduciární povinnosti.*¹³² Tato věta byla pronesena v rozhodnutí ve věci *Peter's American Delicacy Co Ltd v Heath* (1939), což je případ rozhodovaný australským Nejvyšším soudem. Jeho závěry však následně citoval a přijal anglický odvolací soud, takže se aplikují i v anglické praxi. Dnešní anglické právo však přináší určité výjimky z tohoto pravidla. Akcionáři totiž nesmějí hlasovat takovým způsobem, který by nebyl v dobré víře ve prospěch společnosti (*acting bona fide*).¹³³ Dalo by se tedy říct, že tohle pravidlo se dosti podobá povinnosti loajality a zákazu zneužití hlasovacích práv k újmě celku.

¹²⁹ Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 13. 1. 2016, sp. zn. Cpjn 204/2015 (č. 31/2016 Sb. rozh. civ.).

¹³⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 6. 2020, sp. zn. 31 ICdo 36/2020 (č. 104/2020 Sb. rozh. civ.).

¹³¹ REECE, Katherine, RYAN Christopher. *The law and practice of shareholders' agreements*. 5. vydání. London: LexisNexis, 2020, s. 73-74.

¹³² *Peter's American Delicacy Co Ltd v Heath* (1939) [online]. lawprof.co [cit. 24. října 2023]. Dostupné z: <https://lawprof.co/company/company-constitution-cases/peters-american-delicacy-co-ltd-v-heath-1939-61-clr-457/>.

¹³³ REECE, Katherine, RYAN Christopher. *The law and practice of shareholders' agreements*. 5. vydání. London: LexisNexis, 2020, s. 74.

4.4.3 Ochrana minoritních akcionářů

Vymezení minoritních akcionářů v anglickém právu se nijak neliší od toho českého. Jsou definováni tím, že nemají dostatek hlasů na to, aby mohli samostatně rozhodovat na valné hromadě. To však ještě neznamená, že je menšina bezradná. S určitým množstvím hlasů totiž nabývá tzv. negativní kontroly.¹³⁴ Totiž pokud minoritní akcionáři mají alespoň více než 25 % hlasů, mohou tím blokovat zásadní rozhodnutí, která si pro přijetí vyžadují kvalifikovanou většinu.

Anglické korporátní právo klade velký důraz na ochranu minoritních akcionářů. Ostatně akcionářské dohody vznikaly jako prostředek ochrany menšiny. Nicméně samozřejmě pořád platí, že ochrana nemůže být tak vysoká, aby mohla paralyzovat rozhodování většiny. To by logicky nebylo v zájmu fungující obchodní korporace. Na základě pravidla většiny tak stále platí, že ta přehlasuje menšinu.¹³⁵ Problém spočívá v tom, že pokud má někdo příliš moci, je zde riziko, že jí bude zneužívat natolik, že bude menšina ve společnosti utlačována.¹³⁶ Proto pokud společnost nebo akcionáři s minoritou jednají způsobem, který je nespravedlivě poškozují nebo zasahují do jejich práv, přestože takové jednání bylo podvodné, mohou se často domáhat své ochrany. Za situace, kdy se většinoví akcionáři úmyslně snaží zbavit minoritu jejich práv, není vyloučeno, že takovému postupu soud zabrání.¹³⁷ Hlavním účelem však skutečně musí být snaha vyloučit práva menšiny. Někdy však může docházet i k opačnému problému, tedy že menšina začne zneužívat svých práv a blokovat důležité rozhodnutí. Takové jednání by také mohlo být protiprávní a dohoda na něm založené neplatná, pokud by obstrukce současně poškozovaly společnost. Protiprávní může být zejména jednání, kterým se podvodného jednání vůči menšině dopouští majoritní akcionáři v součinnosti s vedením společnosti.¹³⁸ Stejně jako pokud bude uzavřena vedlejší dohoda, která takovýmto jednáním poškozují práva minoritních akcionářů ve společnosti, je možné, že taková dohoda za konkrétních okolností nebude vymahatelná.¹³⁹

¹³⁴ FITZGERALD, Sean, CAUFIELD, Geraldine. *Shareholders' agreements*. 8. vydání. London: Sweet & Maxwell, 2020, s. 22.

¹³⁵ V anglickém právu je s pravidlem většiny spojena zásada stanovená v případě *Foss v Harbottle*, která říká, že soud se nemá vměšovat do záležitostí, které jsou řešitelné většinou akcionářů na valné hromadě.

¹³⁶ AKTER, Farzana. Fraud on Minority Shareholders: The Paradigm under English Law. *Dhaka University Studies* [online], 2008, roč. 19, č. 1, s. 16 [cit. 27. října 2023]. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/dkauvylw19&div=7&id=22&collection=journals&pp=y&index=> a shodně In: FITZGERALD, Sean, CAUFIELD, Geraldine. *Shareholders' agreements*. 8. vydání. London: Sweet & Maxwell, 2020, s. 5.

¹³⁷ Tamtéž.

¹³⁸ Tamtéž, s. 15.

¹³⁹ REECE, Katherine, RYAN Christopher. *The law and practice of shareholders' agreements*. 5. vydání. London: LexisNexis, 2020, s. 27.

V českém právním prostředí, problematice ochrany minoritních akcionářů, prozatím nebylo věnováno tolik prostoru. Nejvíce se ochrana skloňovala v souvislosti s otázkou vytěsnění (§ 375 ZOK). Přesto jejich ochranu nelze brát na lehkou váhu a lze souhlasit s tvrzením, že mezi ustanovení chránící veřejný pořádek se řadí také ustanovení sloužící k ochraně menšinových společníků (akcionářů),¹⁴⁰ jelikož jde o jeden z principů korporátního práva. I přes absenci konkrétních rozhodnutí, v konkrétních případech, můžeme uvažovat o přenositelnosti závěrů anglického práva do toho českého. Pokud by byla mezi majoritními akcionáři uzavřena dohoda, jejímž hlavním cílem, by poškodit minoritní akcionáře nebo je připravit o jejich práva, mohlo by se jednat o neplatnou dohodu. S takovými závěry je ale třeba být opatrný a vždy přihlížet na konkrétní okolnosti případu.

4.4.4 Povinnost jednat poctivě

V anglickém smluvním právu v některých případech soudy rozhodují ve prospěch toho, kdo ve smluvním vztahu jednal tzv. *in good faith*. V českém jazyce by to zřejmě odpovídalo povinnosti jednat poctivě, přičemž takovou povinnost má podle občanského zákoníku každý, kdo jedná v obchodním styku (§ 6 odst. 1 OZ). Nejen v českém, ale celkově v kontinentálním právu se jedná o dobře etablovaný princip. Kdo by jej v obchodním styku porušil, vystavuje se riziku, že by jednal v rozporu s veřejným pořádkem. V anglickém právu se pořád nejedná o princip provázející právní styk jako takový.¹⁴¹ Soudy jej dovedly pouze v některých konkrétních právních vztazích (například ve fiduciárních vztazích musí zmocněnec jednat poctivě ve vztahu ke zmocniteli).¹⁴² Zejména pak v podnikatelských vztazích (jako jsou často i vztahy související s AD), se upřednostňuje spíše smluvní volnost nad principem poctivosti. Na druhou stranu jsou zde i případy, ve kterých anglické soudy stanovily, že mezi stranami vznikla povinnost jednat poctivě. Musí se však jednat o dlouhodobý vztah, jako je například *joint-venture*.¹⁴³ Důvodem je, že dlouhodobé vztahy mezi obchodními partnery vytváří důvěru a důsledkem takové důvěry je, že jedna strana jedná v dobré víře, že druhá strana bude jednat poctivě. Závěrem lze však říct, že v právním vztahu ovládaném anglickým právem, se na poctivost v obchodním styku nedá tak snadno spoléhat.

¹⁴⁰ POKORNÁ, Jarmila a kol. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 16.

¹⁴¹ GOODE, Roy, MCKENDRICK, Ewan. *Goode and McKendrick on commercial law*. London: LexisNexis, 2020, s. 121.

¹⁴² Tamtéž.

¹⁴³ FITZGERALD, Sean, CAUFIELD, Geraldine. *Shareholders' agreements*. 8. vydání. London: Sweet & Maxwell, 2020, s. 7.

Závěr

Předmětem práce byly akcionářské dohody o výkonu hlasovacích práv. Práce měla dva cíle. Prvním cílem bylo vymezit, jaké možnosti tyto dohody přináší, ale současně zohlednit také limity, kterých je nutné se držet, aby dohoda byla vymahatelná. Druhým cílem bylo přinést srovnání dohod o výkonu hlasovacích práv v anglickém právu. Tedy hledat společné a odlišné znaky v možnostech a limitech těchto dohod.

Úvodní kapitola práce nejprve zodpovídá na otázku, co je to akcionářská dohoda a jaké druhy dohod lze obecně uzavírat. Již na tomto místě lze spatřovat komparativní rozměr, v rámci kategorizace akcionářských dohod. Anglická literatura volí čistě praktický přístup a popisuje dohody jako konkrétní nástroje pro určité často podnikatelské záměry. V zájmu komparace proto tato práce volí stejný postup a povrchně se zabývá porovnáním dohod o společném podnikání, investičními dohodami a komplexními dohodami. Pro každou z těchto dohod je v praxi typické penzum různých právních ujednání, ve kterém nesmí samozřejmě chybět také ujednání týkající se výkonu hlasovacích práv. První kapitola se poměrně rozsáhle věnuje také důvodům pro uzavírání akcionářských dohod, protože právě tyto důvody otevírají jejich možnosti v porovnání se stanovami společnosti. Oproti stanovám, vedlejší dohody umožňují širší škálu ujednání odchylovající se od zákona a přináší diskretnost, větší flexibilitu při potřebě změn, exkluzivitu, možnost ochrany investic a minoritních akcionářů.

Po úvodním představení akcionářských dohod, se práce věnuje již výhradně dohodám o výkonu hlasovacích práv. Možnosti těchto dohod jsou široké, a proto i samotné dohody o výkonu hlasovacích práv, práce rozděluje na tři druhy. Každý druh pak může sloužit jiným účelům. Dohoda o sdružení hlasovacích práv je původní model těchto dohod. Účelem je sdružení hlasovacích práv více akcionářů s cílem jednotného prosazení určité otázky na valné hromadě. Dohoda o zmocnění k výkonu hlasovacích práv umožňuje akcionáři, který nechce samostatně uplatňovat svá hlasovací práva, aby je za něj vykonávala jiná osoba. Kombinací těchto dvou dohod je možné vytvořit tzv. hlasovací trust. Druhá kapitola se následně věnuje velmi důležité otázce vymahatelnosti dohod. Závěr je však takový, že možnost přímého vymožení splnění povinnosti uložené akcionářskou dohodou je problematické, a proto je nejrozmumnější splnění povinnosti vždy utvrdit sjednáním smluvní pokuty, jejíž případné vymožení už nebude činit takové problémy.

Ve třetí kapitole se práce od možností dohod přesouvá k jejich limitům. Východiskem pro stanovení limitů dohod o výkonu hlasovacích práv je princip smluvní svobody. Vždy je třeba vycházet z toho, že otázka nastavení práv a povinností je zásadně na stranách dohody.

Limity akcionářských dohod tedy vždy představují výjimku. Mezi obecné limity smluvní svobody řadíme zákonný zákaz a rozpor s dobrými mravy, veřejným pořádkem nebo právy týkající se postavení osob. Ve světě obchodních korporací pak kromě obecných limitů existují další tzv. korporátní limity. Zde patří povinnost loajality člena korporace a související zákaz zneužití hlasovacích práv k újmě celku. Dalším principem a současně limitem je povinnost rovného zacházení se členy korporace. Tento princip zapovídá jakékoliv bezdůvodné zvýhodňování či znevýhodňování pouze vybraných akcionářů. Tyto limity mohou způsobit, že dohoda o výkonu hlasovacích práv bude neplatná, přičemž některé z těchto dohod práce konkrétně jmenuje.

První druh problematické dohody, které pod sankcí neplatnosti zakazoval sjednávat již ObchZ, jsou samoregulační dohody. I přes vypuštění zákazu, lze jejich neplatnost dovodit i za účinnosti nové právní úpravy. Problém představují také dohody, kterými akcionář trvale umožní výkon hlasovacích (a případně i jiných) práv spojených s akcií jiné osobě, aniž by se stala vlastníkem předmětných akcií. Takovou dohodou může dojít k obcházení zákona. Nakonec se do rozporu s povinností loajality člena korporace může dostat dohoda, na základě které akcionář za úplatu vykonává svá hlasovací práva ve prospěch jiné osoby, pokud při rozhodování vůbec nezohlední zájmy společnosti a ostatních akcionářů. Zejména pokud by takové rozhodnutí mohlo způsobit škodu společnosti a ostatním akcionářům. Se závěry o neplatnosti dohod je však třeba být opatrný, protože musíme pamatovat na to, že akcie jsou majetkem akcionáře a ten může *a priori* se svým majetkem nakládat dle vlastního uvážení, včetně výkonu hlasovacích práv. Vždy je nutné proporcionalně vážit zájem akcionáře na nezávislém výkonu svých akcionářských práv, společně se smluvní autonomií a na druhé straně stojící výše zmíněné limity. Určité limity funkcí dohod o výkonu hlasovacích práv zavádí také veřejné právo v oblasti kótovaných společností a sektor bankovníctví.

Poslední kapitola je věnována komparaci akcionářských dohod o výkonu hlasovacích práv s anglickým právem. Zásadní rozdíl spočívá už v pramenech práva. Zatímco základem právní úpravy obchodních společností je pozitivní právo, tedy zákon, základním pramenem anglického smluvního práva jsou tzv. precedenty. Právní úpravu akcionářských dohod jako smluv tedy musíme hledat v *case law*, které představuje soubor právně závazných soudních rozhodnutí, neboli precedentů. Tak jako v českém, tak i v anglickém právu je akcionářská dohoda ve většině případů smlouvou. Ovšem k tomu, aby mohla být uzavřena právně závazná a vymahatelná smlouva, vyžaduje anglické právo navíc podstatnou náležitost v podobě protiplnění. Bez protiplnění může být ujednání stran vymahatelné při dodržení kvalifikované formy. Již se však nejedná o smlouvu a neuplatní se smluvní principy.

Odlišný přístup spočívá také ve vymahatelnosti dohod. Na rozdíl od českého práva, je možnost přímého vymožení splnění povinnosti z dohody o výkonu hlasovacích práv v anglickém právu již vyřešena. Existuje precedenční judikatura, která říká, že je možné se žalobou domáhat, aby druhá strana neporušila akcionářskou dohodu, která příkazuje hlasovat nebo se hlasování na valné hromadě zdržet. Taková možnost silně posiluje důvěru v akcionářské dohody a přináší motivaci pro jejich uzavírání.

Pro účely stanovení limitů akcionářských dohod vycházejí anglické soudy ze stejného principu jako české právo, kterým je princip smluvní svobody. Obecné limity mohou představovat stanovy společnosti, zákon nebo *case law*. Jsou to právě především precedenty, které vytvářejí rámec toho, co je možné v akcionářské dohodě sjednat. Zcela klíčové je v tomto ohledu rozhodnutí *Russel v Northern Bank Development*, týkající se právě dohod o výkonu hlasovacích práv. Rozhodnutí stanovilo, že je třeba striktně odlišovat akcionářské dohody od stanov společnosti. Z hlediska limitů akcionářských dohod byl zásadní závěr o tom, že tyto dohody nesmějí omezovat zákonnou působnost orgánů společnosti. Takové ujednání bylo prohlášeno za neplatné a nevymahatelné, ovšem pouze vůči společnosti a nikoliv vůči akcionářům, jako ostatním stranám dohody. Ačkoliv takovou otázku české soudy prozatím neřešily, dá se říct, že na základě výkladu je možné dospět ke stejnému závěru. Tedy že určité ujednání nemusí působit právní následky pouze ve vztahu k určité straně smlouvy. Mezi stranami, pro které ujednání nepůsobí žádné validní problémy, zůstává v platnosti. Na limity smluvní svobody může narážet také dohoda o výkonu hlasovacích práv, na základě které by akcionáři hlasovali záměrně v rozporu se zájmy společnosti. Dnes totiž i anglická literatura připouští, že by akcionáři měli hlasovat v dobré víře v zájmy společnosti. Takovou povinnost lze ztotožňovat s povinností loajality člena korporace a zákazem zneužití hlasovacích práv. Na co se dlouhodobě klade velký důraz v anglickém právu, je ochrana minoritních akcionářů. Dohoda, na základě které má úmyslně docházet k porušování práv menšiny bude nevymahatelná. Posledním principem, který v anglickém právu oproti tomu českému není tak dobře zavedený je povinnost jednat v právním styku poctivě. I nepoctivé jednání je zásadně přípustné, zejména pak v obchodních vztazích. Jedinou výjimku prozatím může tvořit dlouhodobý obchodní vztah. V českém právu lze povinnost jednat poctivě považovat za dobře etablovanou zásadu, která tvoří součást veřejného pořádku.

Přílohy

Příloha č. 1

AKCIONÁŘSKÁ DOHODA O VÝKONU HLASOVACÍCH PRÁV

Níže uvedeného dne, měsíce a roku uzavřeli

Akcionář1 (bytem 17. listopadu 930/8, 779 00 Olomouc, RČ: 9503159963),

a

Akcionář2 (bytem Biskupské náměstí 842, 779 00 Olomouc, RČ: 8705236987

tuto smlouvou ve smyslu § 1724 an. zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku ve znění pozdějších předpisů (dále jen „dohoda“)

I. účel dohody

1.1. Akcionář1 a Akcionář2 (dále jen „Akcionáři“) se zavazují dodržovat tuto dohodu s cílem naplnění společné dividendové politiky ve společnosti TdP, a. s, IČ: 18032024

II. dividendová politika

2.1. Akcionáři se zavazují při rozhodování o rozdělení zisku a jiných vlastních zdrojů (dále jen „dividendy“) na valné hromadě společnosti TdP, a. s. hlasovat jednotně.

2.2. Akcionáři se zavazují při rozhodování o dividendě podle čl. 2. 1. vždy společně hlasovat pro takové rozdělení dividendy, na kterém se dohodli na společné schůzi konané podle následujícího článku.

2.3. Společná schůze Akcionářů se bude konat vždy nejpozději 3 dny před konáním valné hromady společnosti TdP, a. s. Pozvánku na společnou schůzi zašle Akcionář1 Akcionáři2 vždy nejméně 2 dny před termínem konání samotné společné schůze.

2.4. Akcionáři se zavazují nehlasovat na valné hromadě pro takové rozdělení dividendy, které by mohlo poškodit budoucí rozvoj společnosti TdP, a. s.

2.5. Akcionáři se zavazují nehlasovat na valné hromadě pro výplatu dividendy vyšší, než je 50 % z výsledku hospodaření společnosti po jeho zdanění.

III. Sankce

3.1. Pokud kterákoliv ze stran této dohody poruší některou z povinností určených v čl. 2. 1. až 2. 5., zaplatí druhé straně smluvní pokutu ve výši 100 000,- Kč.

IV. Rozhodčí doložka

4.1. Všechny spory vznikající z této dohody a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, podle jeho řádu, jedním rozhodcem jmenovaným předsedou Rozhodčího soudu.

19.3.2024

Seznam použitých zdrojů

Právní předpisy a související dokumenty

1. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů.
2. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník ve znění pozdějších předpisů.
3. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodný zákonník ve znění pozdějších předpisů.
4. Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb.,
5. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů.
6. Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu ve znění pozdějších předpisů.
7. Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách ve znění pozdějších předpisů.
8. Nařízení Evropského parlamentu a rady 2013/575 ze dne 26. června 2013, o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012 Text s významem pro EHP, Úř. Vest. L 176/1, 27. června 2013, s. 1–337.
9. Companies Act 2006

Komentáře k právním předpisům

1. ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, 1316 s.
2. PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, 3276 s.
3. MELZER, Filip. *Občanský zákoník: § 2716-2893: velký komentář*. Praha. C. H. Beck, 2021, 1494 s.
4. MELZER, Filip a kol. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek I, § 1-117*. Praha: Leges, 2013, 649 s.
5. ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník: komentář. Svazek I, (§ 1 až 654)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 1667 s.
6. LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář. Obecná část (§ 1-302)*. 2. vydání Praha: C. H. Beck, 2022, 1054 s.

Monografie

1. CSACH, Kristián a kol. *Akcionářské dohody*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, 293 s.
2. REECE, Katherine, RYAN Christopher. *The law and practice of shareholders' agreements*. 5. vydání London: LexisNexis, 2020, 601 s.

3. HENDRYCH, Dušan a kol. *Právnícký slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1488 s.
4. POKORNÁ, Jarmila a kol. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, 484 s.
5. MOCK, Sebastian a kol. *International handbook on shareholders' agreements: regulation, practice and comparative analysis*. Berlin: De Gruyter, 2018, 679 s.
6. GOODE, Roy, MCKENDRICK, Ewan. *Goode and McKendrick on commercial law*. London: LexisNexis, 2020, 1484 s.
7. FITZGERALD, Sean, CAUFIELD, Geraldine. *Shareholders' agreements*. 8. vydání. London: Sweet & Maxwell, 2020, 751 s.
8. CSACH, Kristián a kol. *Korporační spory*. Praha: Wolters Kluwer, 2023, 384 s.

Internetové zdroje (odborné články a jiné)

1. ČERNÁ, Stanislava. Vedlejší dohody (sideletters) společníků kapitálových společností. *Obchodněprávní revue* [online databáze], 2011, č. 1 [cit. 21. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.
2. HAVEL, Bohumil, CSACH, Kristián, LASÁK, Jan. Glosa k (ne)zakázaným ujednáním akcionářských dohod v českém soukromém akciovém právu ve světle aktuální judikatury. *Právní rozhledy* [online databáze], 2019, č. 17 [cit. 21. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.
3. JANOŠEK, Vladimír. Dohody o výkonu hlasovacích práv, akcie bez hlasovacích práv, sistace hlasovacích práv akcionáře (nejen) na základě ujednání stanov. *Obchodněprávní revue* [online databáze], 2016, č. 4 [cit. 21. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.
4. ŠPAČKOVÁ, Michala. Akcionářské dohody o výkonu hlasovacího práva a limity jejich sjednávání. *Bulletin advokacie* [online databáze] 2019, č. 7-8 [cit. 21. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.
5. DĚDIČ, Jan. Dohody o společném výkonu hlasovacích práv v akciové společnosti. *Obchodní právo* [online databáze] 1997, č. 4 [cit. 21. října 2023]. Dostupné z: databáze aspi.cz.
6. HAVEL, Bohumil, PIHERA, Vlastimil. Hranice autonomie vůle v právu obchodních korporací (strukturální úvahy). *Právník* [online databáze] 2022, č. 4 [cit. 24. října 2023]. Dostupné z: databáze ilaw.cas.cz.
7. RONOVSKÁ, Kateřina, HAVEL, Bohumil. Kogentnost úpravy právnických osob a její omezení autonomie vůle, nebo vice versa? *Obchodněprávní revue* [online databáze], 2016, č. 2 [cit. 24. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

8. PROUZA, Jiří. *Akcionářská dohoda (shareholders' agreement)* [online]. epravo.cz, 18. ledna 2019 [cit. 29. října 2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/akcionarska-dohoda-shareholders-agreement-108734.html>.
9. FERRAN, Eillis. The decision of the House of Lords in Russell v. Northern Bank Development Corporation Limited. *The Cambridge Law Journal* [online databáze], 1994, č. 53 [cit. 27. října 2023]. Dostupné z: databáze www.jstor.org.
10. AKTER, Farzana. Fraud on Minority Shareholders: The Paradigm under English Law. *Dhaka University Studies* [online], 2008, roč. 19, č. 1, s. 15-31 [cit. 27. října 2023]. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/dkauvylw19&div=7&id=22&collection=journals&pp=y&index=>.
11. KRÜGER, Stephen. Corporate Pooling agreements and restriction-of-Directors Agreements. *Common Law World Review* [online], 1981, č. 10, s. 73-104 [cit. 27. října 2023]. Dostupné z: https://heinonline.org/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/comlwr10&div=13&start_page=73&collection=journals&set_as_cursor=1&men_tab=srchresults#.

Soudní rozhodnutí a stanoviska

1. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 28 Cdo 3158/2010.
2. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2014, sp. zn. 29 Cdo 3577/2012.
3. Rozsudek Vrchního soudu ze dne 10. 7. 2019, sp. zn. 8 Cmo 89/2019.
4. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2017, sp. zn. 5719/2016 (č. 152/2018 Sb. rozh. civ.).
5. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 1998, sp. zn. 51/96 (č. 5/2001 Sb. rozh. civ.).
6. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 3. 2021, sp. zn. 23 ICdo 56/2019 (č. 80/2021 Sb. rozh. civ.).
7. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 8. 2018, sp. zn. 21 Cdo 1012/2016 (č. 95/2019 Sb. rozh. civ.).
8. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2017, sp. zn. 29 Cdo 387/2016 (č. 10/2019 Sb. rozh. civ.).
9. Usnesení Ústavního soudu ze dne 8. prosince 2011, sp. zn. I. ÚS 3168/11.
10. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2009, sp. zn. 29 Cdo 558/2009.
11. Usnesení Vrchního soudu ze dne 22. 11. 2016, sp. zn. 5 Cmo 202/2014.
12. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. února 2021, sp. zn. 1 Afs 418/2020 (č. 4154/2021 Sb. NSS).
13. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2022, sp. zn. 27 Cdo 1395/2020.

14. Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 13. 1. 2016, sp. zn. Cpjn 204/2015 (č. 31/2016 Sb. rozh. civ.).
15. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 6. 2020, sp. zn. 31 ICdo 36/2020 (č. 104/2020 Sb. rozh. civ.).
16. Thomas v Thomas – (1842) [online]. lawteacher.net, 28. září 2021 [cit. 24. října 2023].
Dostupné z: <https://www.lawteacher.net/cases/thomas-v-thomas.php#citethis>
17. Peter’s American Delicacy Co Ltd v Heath (1939) [online]. lawprof.co [cit. 24. října 2023].
Dostupné z: <https://lawprof.co/company/company-constitution-cases/peters-american-delicacy-co-ltd-v-heath-1939-61-clr-457/>

Abstrakt

Předmětem diplomové práce jsou dohody o výkonu hlasovacích práv a limity jejich sjednávání. Práce nejprve obecně vymezuje akcionářské dohody a jmenuje hlavní důvody k jejich uzavírání. V následujících kapitolách se práce soustředí především již na dohody týkající se výkonu hlasovacích práv a představuje druhy těchto dohod, jejich právní povahu a klíčovou otázku vymahatelnosti. Třetí kapitola začíná obecným představením soukromoprávních limitů, na které mohou dohody narážet a následně ukazuje několik problematických ujednání, které mohou způsobit neplatnost dohod. Kapitola je zakončena veřejnoprávními limity. Poslední kapitola je ponechána zahraničnímu srovnání tohoto typu dohod s anglickým právem. Práce porovnává, ve kterých otázkách se dohody shodují s českou úpravou a ve kterých se naopak rozcházejí. Předmětem srovnání jsou především anglické smlouvy jako takové, vymahatelnost a právní limity dohod.

Abstract

The subject of the thesis is voting rights agreements and their limits. In the first place, the thesis defines shareholders' agreements and names the main reasons to enter these agreements in general. The following chapter deals mainly with voting rights agreements and presents the types of these agreements, their legal nature and the key issue of enforceability. The third chapter begins with general presentation of private law limits of the agreements and subsequently presents several problematic provisions that may cause invalidity of the agreements. This chapter is finished by public law limits. The final chapter is left to a foreign comparison of this type of agreement with English law. The thesis compares the similarities and the differences between Czech and English law. The subject of the comparison is mainly English contracts as such, enforceability and legal limits of the agreements.

Klíčová slova

Akcionářská dohoda, dohoda o výkonu hlasovacích práv, limity, akcionářské dohody v anglickém právu.

Key words

Shareholders' agreement, voting rights agreement, limits, shareholders' agreements in English law.